# دوره‌ی مقدماتی آموزش

# زبان جدید و بین‌المللی اِسپِرانتو (Esperanto)

## مورد تصویب و تأیید یونسکو جهت معرفی و آموزش در کلیه‌ی مدارس و دانشگاه‌های جهان

**مدرس: مهندس احمدرضا ممدوحی، سرنماینده‌ی «سازمان جهانی اسپرانتو» (دارای روابط رسمی با سازمان ملل متحد و یونسکو) در ایران**

**ویرایش هشتم: شهریور 1399**

## مقدمه

## تفاوت اصلی زبان‌های ملی با زبان‌های بین‌المللی

**در آموزش زبان‌های ملی (مانند زبان انگلیسی، فرانسوی یا ...)**

**معلم به شاگردان:**
**"از همه‌ی شما انتظار دارم افرادی متفکر، مستقل، نوآور، خلاق و نقاد باشید و <u>دقیقاً همان چیزی‌را بگوئید، که من می‌گویم!</u>"**




خلاقیت، تعمیم و نوآوری که در زبان‌های ملی یا طبیعی، همیشه با محدودیت و ناکامی روبرو می‌شوند، در زبان‌های فراساخته و طراحی‌شده، مورد تحسین و تشویق قرار می‌گیرند و به ذهن و روش تفکر فرد پر و بال داده و نظم و ترتیب و منطق را بر ذهنیت فرد حاکم می‌گردانند. زبان‌شناسان متعددی درمورد تأثیر و تأثر متقابل ذهن و زبان، یا دیالکتیک اندیشه و زبان، پژوهش کرده‌اند و حتی زبان‌های جدیدی نیز، ازجمله زبان لُگ‌لان برای آزمایش نظریات ایشان ساخته شده است.

اسپرانتو، که پُرمتکلم‌ترین زبان فراساخته‌ی جهان است، منطقستانی است که هرگونه قیاس و تعمیم منطقی در آن تشویق و تحسین می‌شود و دقیقا به همین دلیل، همان‌طور که پروفسور کلود پیرون[1]، روانشناس و اسپرانتودان سوئیسی به آن پرداخته است، کسانی که زبان اسپرانتو را تا حد خوبی فرا می‌گیرند، دل‌سپرده‌ی آن می‌گردند و از استفاده‌کردن و/یا گسترش دادن آن لذت می‌برند.

[1] Claude Piron

# آوائی نبودنِ الفبای فارسی و انگلیسی

**موارد مشکل‌زای الفبای فارسی (نوشتن زبان فارسی با الفبای عربی):**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| سَرَم | سرم؟؟؟ | !؟! | کِرِم | کرم؟؟؟ |
| سِرُم | | | کِرم | |
| سُرُم | | | کَرَم | |
| | | | کرُم | |
| | | | کُرُم | |

**موارد مشکل‌ساز الفبای فینگلیش/پینگلیش (نوشتن زبان فارسی با الفبای انگلیسی)**

| فارسی | فینگلیش | | فارسی | فینگلیش |
|---|---|---|---|---|
| مادر | Madar??? | !؟! | نِشَسته | Neshaste??? |
| مدار | | | نشاسته | |
| مَدَر | | | آواز | Avaz??? |
| | | | عوض | |

# آوائی بودن صددرصدِ الفبای اسپرانتو

## 1- حروف صدادار

**در اسپرانتو تنها 5 حرف صدادار وجود دارد، که هرکدام از آن‌ها همیشه و فقط دارای یک صدای ثابت و کاملاً مشخص هستند:**

| a | e | i | o | u |
|---|---|---|---|---|
| آ | اِ | ئی | اُ | او |
| ab | erade | irad | omr | dur |

**برای مقایسه، در زبان انگلیسی نیز تنها همین 5 حرف صدادار وجود دارند، ولی این 5 حرف در انگلیسی حدود 30 صدای مختلف دارند – یعنی به‌طور متوسط هرکدام از آن‌ها 6 صدای گوناگون دارد!)**

**در اسپرانتو، حتی هنگامی که دو یا چند حرف صدادار کنار یک دیگر هم قرار گیرند، صدای هرکدام از آن‌ها کاملاً حفظ می گردد و به‌هیچ‌وجه در هم‌دیگر ادغام نمی‌شود:**

| ia | ie | io | ii | iu | iai |
|---|---|---|---|---|---|
| ئی‌آ | ئی‌اِ | ئی‌اُ | ئی‌ئی | ئی‌او | ئی‌آئی |

تمرین خواندن حروف صدادار

| | | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| a | o | u | e | u | i | o | a | i | u | e |
| ae | oi | ea | ia | ua | oa | oe | ou | uo | io | iu |
| aeo | ieo | ieo | uao | oiu | uea | aeu | eio | uei | oae | eao |

## بخش یا سیلاب

در زبان اسپرانتو هر کلمه همیشه و دقیقاً به‌تعداد حروف صدادار آن (یعنی حروفِ a, e, i, o, u)، دارای سیلاب یا بخش است، برای مثال، estas دارای دو سیلاب، و paperoj دارای سه سیلاب است.

در زبان‌های ملی، مانند فارسی و انگلیسی، هر کلمه به‌تعداد صداهای آن (و نه حروف صدادار آن)، دارای «بخش» یا «سیلاب» است، مثلاً «آبادان» دارای سه بخش یا سیلاب است (آ با دان)، و beautiful نیز در انگلیسی دارای سه سیلاب است (beaut if ul) – هرچند دارای 5 حرف صدادار است!

/ˈbjuːt əf (ə)l/ (یا دو سیلاب!)

به‌همین دلیل، کلمات زیر، که در آن‌ها فقط حروف صدادار به‌کار رفته است، به تعداد حروف‌شان دارای سیلاب یا بخش هستند:

کلمات دوسیلابی (دو حرف صدادار دارند)

| ia | ie | io | ii | iu |
|---|---|---|---|---|
| ئی‌آ | ئی‌اِ | ئی‌اُ | ئی‌ئی | ئی‌او |

کلمات سه‌سیلابی (سه حرف صدادار دارند)

| iae | ieu | ioi | iii | iui | iai |
|---|---|---|---|---|---|
| ئی‌آاِ | ئی‌اِاو | ئی‌اُئی | ئی‌ئی‌ئی | ئی‌اوئی | ئی‌آئی |

## آکسان، تکیه یا اِستِرس

در بسیاری از زبان‌ها، مانند فارسی، انگلیسی و اسپرانتو، کلماتی که دارای بیش از یک سیلاب هستند، یکی از سیلاب‌های آن‌ها با «آکسان» یا «تکیه» تلفظ می‌شود، یعنی نسبت به سیلاب(های) دیگرِ آن کلمه، قدری قوی‌تر و قدری کشیده‌تر ادا می‌شوند.

قواعد مربوط به این‌که در زبان فارسی یا انگلیسی آکسان روی کدام سیلاب هر کلمه قرار می‌گیرد، مشتمل بر چندین صفحه است، و هرکدام از آن‌ها نیز دارای استثناهای زیادی است. ولی در اسپرانتو، طبق یکی از قواعد 16گانه‌ی آن:

**«آکسان همیشه بر روی سیلاب ماقبل‌آخر هر کلمه است».** (قاعده‌ی 10ام اسپرانتو)

**یعنی: در کلمات دوسیلابی آکسان روی سیلاب اول است**

| ia | ie | io | ii | iu |
|---|---|---|---|---|
| **ئی**آ | **ئی**اِ | **ئی**اُ | **ئی**ئی | **ئی**او |

**در کلمات سه‌سیلابی آکسان روی سیلاب دوم است**

| iae | ieu | ioi | iii | iui | iai |
|---|---|---|---|---|---|
| ئی**آ**اِ | ئی**اِ**او | ئی**اُ**ئی | ئی**ئی**ئی | ئی**او**ئی | ئی**آ**ئی |

**در کلمات چهارسیلابی آکسان روی سیلاب سوم است**

| iiae | aieu | oioi | eiii | aiui | uiai |
|---|---|---|---|---|---|
| ئی‌ئی**آ**اِ | آئی**اِ**او | اُئی**اُ**ئی | اِئی**ئی**ئی | آئی**او**ئی | اوئی**آ**ئی |

و به همین ترتیب برای کلمات بزرگ و بزرگ‌تر ... (پنج سیلابی، شش‌سیلابی ...)

## اسم حروف بی‌صدا

همان‌طور که از نام این حروف پیداست، تا آن‌ها را با حرف صداداری ترکیب نکنیم، نمی‌توانیم صدای آن‌ها را تولید کنیم. در فارسی و انگلیسی قاعده‌ی خاصی برای نامیدن این حروف وجود ندارد، برای مثال در فارسی نام حرف ب، بِ است، در صورتی که نام حرف ج، جیم، و اسم حرف ک، کاف است.... به همین‌ترتیب، در انگلیسی نیز، نام حرف b، بی است، درحالی که اسم حرف m، اِم،و نام حرف q، کیو است و ... ولی در زبان اسپرانتو این امر نیز، قاعده‌مند است: از آن‌جاکه در زبان اسپرانتو تمامی اسامی به حرف اُ (o--) ختم می‌شوند، مانند tablo (میز)، muro (دیوار)، و amo (عشق)، و ...، اسم حروف بی‌صدا نیز به اُ (o--) ختم می‌گردد، مثل:

| b | k | s | t | f | r |
|---|---|---|---|---|---|
| bo | ko | so | to | fo | ro |
| بُ | کُ | سُ | تُ | فُ | رُ |

# الفبای اسپرانتو

## (حروف داخل خانه‌های تیره، 5 حرف صدادار اسپرانتو هستند)

## {حروف رنگی، 6 جفت حرفی هستند که یکی از آن‌ها کلاه‌دار است}

| اسم | تلفظ | حرف | | اسم | تلفظ | حرف |
|---|---|---|---|---|---|---|
| ko | کُ | k | | a | آ | a |
| lo | لُ | l | | bo | بُ | b |
| mo | مُ | m | | co | تْسُ | c |
| no | نُ | n | | ĉo | چُ | ĉ |
| o | اُ | o | | do | دُ | d |
| po | پُ | p | | e | اِ | e |
| ro | رُ | r | | fo | فُ | f |
| so | سُ | s | | go | گُ | g |
| ŝo | شُ | ŝ | | ĝo | جُ | ĝ |
| to | تُ | t | | ho | حُ | h |
| u | او | u | | ĥo | خُ | ĥ |
| ŭo | وُ (لب‌ها گِرد به‌بیرون) | ŭ | | i | ئی | i |
| vo | وُ (دندان‌ها به لب پائین) | v | | jo | یُ | j |
| zo | زُ | z | | ĵo | ژُ | ĵ |

## حرفِ x به جای کلاه حروف

در جائی که دست‌رسی به حروف خاص و کلاه‌دار اسپرانتو وجود ندارد، حرفِ x – که در الفبای اسپرانتو وجود ندارد – را می‌توان به‌جای کلاه حروف کلاه‌دار اسپرانتو، پس از حرف مربوطه قرار داد:

| ŭ = ux | ŝ = sx | ĵ = jx | ĥ = hx | ĝ = gx | ĉ = cx |
|---|---|---|---|---|---|
| noŭ | Ŝohre | Ĵila | ĥane | ĝuĝe | aĉar |
| noux | Sxohre | Jxila | hxane | gxugxe | acxar |
| نُو | شُهره | ژیلا | خانه | جوجه | آچار |

## همان‌طورکه گفته شد، در زبان اسپرانتو:

«آکسان همیشه بر روی سیلاب ماقبل‌آخر هر کلمه است». (قاعده‌ی 10ام اسپرانتو)

تمرین خواندن کلمات دوسیلابی ( آکسان روی سیلاب اول)

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| estis | estas | estos | finis | finas | finos | fina |
| ĵeti | ĵeto | ĵetos | ĵetas | ĵetis | ĵetu | kaŭzo |
| lerni | lernas | lernos | legi | legas | kovri | kovros |

تمرین خواندن کلمات سه سیلابی ( آکسان روی سیلاب دوم)

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| instrui | instruis | ekzistas | karega | vortaro | afabla |
| Londono | Tehrano | paperoj | prefere | redakti | signifo |
| aĉeti | maŝino | panerojn | prepari | regulo | sinjoro |

تمرین خواندن کلمات چهار سیلابی ( آکسان روی سیلاب سوم)

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| instruisto | lernantino | Esperanto | akvoplena | Volapuko | melodio |

تمرین خواندن کلمات پنج سیلابی ( آکسان روی سیلاب چهارم)

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| instruistino | televidilo | Esperantisto | vegetarano | aviadilo | lokomotivo |

## تمرین مفصل خواندن

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
| --- | --- | --- |
| **ho**mo | **هُ**مُ | انسان، بشر |
| **ro**zo | **رُ**زُ | رُز، گل سرخ |
| **mo**no | **مُ**نُ | پول |
| **ro**bo | **رُ**بُ | پیراهن (زنانه) |
| **o**ro | **اُ**رُ | طلا |
| **ko**ro | **کُ**رُ | قلب، دل |
| **ho**ro | **هُ**رُ | ساعت (واحد زمان) |
| **dor**mo | **دُرْ**مُ | خواب |
| **por**do | **پُرْ**دُ | درب |

### دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

در برخی از کلمات اسپرانتو دو یا سه حرف بی‌صدا در ابتدای آن‌ها قرار دارد؛ از آن‌جا که چنین امری در هیچ‌یک از کلمات فارسی – و یا عربی – وجود ندارد، در ابتدا شاید تلفظ این‌گونه کلمات برای ما فارسی‌زبانان سخت بنماید، ولی با اندکی تمرین، می‌توان در نحوه‌ی تلفظ این نوع کلمات نیز مهارت لازم را پیدا کرد:

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
| --- | --- | --- | --- |
| **skol**to | **سْکُلْ**تُ | **اِسکُلْ**تُ، **سِکُلْ**تُ | پیشاهنگ |
| **sto**vo | **سْتُ**وُ | **اِستُ**وُ، **سِتُ**وُ | اُجاق |
| **glo**bo | **گْلُ**بُ | **گِلُ**ب، **گُلُ**بُ | کُره |
| **ŝto**no | **شْتُ**نُ | **شِتُ**ن، **اِشتُ**نُ | سنگ |
| **ŝtor**mo | **شْتُرْ**مُ | **شِتُرْ**مُ، **اِشْتُرْ**مُ | طوفان |
| **ŝto**fo | **شْتُ**فُ | **شِتُ**فُ، **اِشتُ**فُ | پارچه |
| **kro**no | **کْرُ**نُ | **کِرُ**نُ، **کُرُ**نُ | تاج |

وجود چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر ممکن است در وسط یا انتهای کلمات اسپرانتو نیز باشد، مانند:

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
| --- | --- | --- | --- |
| **nom**bro | **نُم**بْرُ | نُمبِرُ، نُمبُرُ | تعداد |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **om**bro | **اُم**ْبْرُ | **اُم**بِرُ | سایه |
| **os**tro | **اُس**ْتْرُ | **اُس**تِرُ | صدف |

**حرف o و کلمات سه‌سیلابی که با آن ساخته می‌شوند**

| کلمه سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| ko**lo**ro | کُ**لُ**رُ | رنگ |
| o**do**ro | اُ**دُ**رُ | بو |
| or**do**no | اُرْ**دُ**نُ | دستور، امر |
| mo**to**ro | مُ**تُ**رُ | موتور |
| ŝo**fo**ro | شُ**فُ**رُ | راننده، شوفر |
| ko**mo**do | کُ**مُ**دُ | کُمد |
| o**zo**no | اُ**زُ**نُ | (گازِ) اُزون، اوزون |
| fos**fo**ro | فُسْ**فُ**رُ | فُسفر (عنصر) |
| ko**lo**no | کُ**لُ**نُ | ستون |
| Lon**do**no | لُنْ**دُ**نُ | لندن (پایتخت انگلستان) |

**دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر**

| کلمه سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| ko**los**tro | کُ**لُس**ْتْرُ | کُ**لُس**ْتِرُ | آغوز (شیرِ اولِ مادر) |

**حرف o و کلمات چهار سیلابی که با آن ساخته می‌شوند**

| کلمه چهارسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| Solo**mo**no | سُلُ**مُ**نُ | سلیمان |
| komo**do**ro | کُمُ**دُ**رُ | دریادار (درجه‌ی نظامی) |

**حرف a و کلمات دوسیلابی که با آن ساخته می‌شوند**

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| **Pa**no | **پا**نُ | نان |
| **Sa**ko | **سا**کُ | ساک، کیسه |
| **sa**blo | **ساب**لُ | شِن |

| | | |
|---|---|---|
| **ak**vo | آکُو | آب |
| **pat**ro | پاترُ | پدر |
| **kan**to | کانتُ | آواز |

## دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| **bran**ĉo | بْرانچُ | بِرانچُ | شاخه، شعبه |
| **fra**to | فْراتُ | فِراتُ | برادر |
| **flo**ro | فْلُرُ | فِلُرُ، فُلُرُ | گُل |
| **plan**to | پْلانتُ | پِلانتُ | گیاه |
| **flan**ko | فْلانکُ | فِلانکُ | طرف، رو |

## حرف a و کلمات سه‌سیلابی که با آن ساخته می‌شوند

| کلمه سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| ba**na**no | بانانُ | موز |
| ro**ba**jo | رُبایُ | رُباعی |
| o**ran**ĝo | اُرانجُ | پرتقال |
| a**na**so | آناسُ | مرغابی، اردک |
| a**ro**mo | آرُمُ | رایحه، بوی خوش |

## دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

| کلمه سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| sto**ma**ko | سْتُماکُ | اِستُماکُ | معده |
| fra**ti**no | فْراتینُ | فِراتینُ | خواهر |

## حرف a و کلمات چهارسیلابی که با آن ساخته می‌شوند

| کلمه چهارسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| ana**na**so | آناناسُ | آناناس |
| apa**ra**to | آپاراتُ | دستگاه، آپارات |

| | | |
|---|---|---|
| salamandro | سالامانْدرُ | سمندر |

### حرف e و کلمات دوسیلابی که با آن ساخته می‌شوند

| کلمه‌ی دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| **re**vo | رِوُ | رؤیابافی، خیال‌پردازی |
| **ve**ro | وِرُ | حقیقت |
| **te**ro | تِرُ | زمین |
| **se**mo | سِمُ | بذر |
| **be**bo | بِبُ | نوزاد، کودک |

### دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| **ven**tro | وِنْترُ | وِنْترُ | شکم |
| **eks**ter | اِکْسْتِر | اِکسِ‌تِر، اِکسِ‌تِر | خارج (از) |
| **ce**po | تْسِپُ | تِسِپُ | پیاز |
| **ce**lo | تْسِلُ | تِسِلُ | هدف |

### حرف e و کلمات سه‌سیلابی که با آن ساخته می‌شوند

| کلمه‌ی سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| le**o**no | لِاُنُ | شیر (حیوان) |
| le**po**ro | لِپُرُ | خرگوش صحرائی |
| pa**se**ro | پاسِرُ | گنجشک |
| ter-**po**mo | تِرپُمُ | سیب‌زمینی |
| le**go**mo | لِگُمُ | تره‌بار (سبزیجات) |
| ŝor**be**to | شُربِتُ | سُربِت (دسرِ میوه‌ای یخی) |

### دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

| کلمه سه‌سیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| kle**re**co | کْلِرِتْسُ | کِلِرِتِسُ | روشن‌فکری |
| tre**ma**do | تْرِمادُ | تِرِمادُ | لرزش (مداوم) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| ste**le**to | سْتِ**لِ**تُ | اِستِلِتُ، ستِلِتُ | ستاره‌ی کوچک |
| fe**nes**tro | فِ**نس**ْتْرُ | فِ**نس**ترُ | پنجره |
| ter-**glo**bo | تِر**گْل**ُبُ | تِر**گل**ُبُ، تِرگُلُبُ | کُره‌ی زمین |
| Amster**da**mo | آمستِر**دا**مُ | آمِستِر**دا**مُ | آمستردام (پایتخت هلند) |

## حرف e و کلمات چهارسیلابی که با آن ساخته می‌شوند

| کلمه‌ی چهارسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| Espe**ran**to | اِسپِ**ران**تُ | اسپرانتو |
| tele**fo**no | تِلِ**فُ**نُ | تلفن |
| Inter-**re**to | اینتِ**رِ**تُ | اینترنت، شبکه‌ی جهانی |

| کلمه‌ی دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ آن | معنی آن |
|---|---|---|
| **i**lo | **ئی**لُ | وسیله، ابزار |
| **fi**lo | **فی**لُ | (فرزندِ) پسر |
| **vi**ro | **وی**رُ | مَرد |
| **li**to | **لی**تُ | تخت‌خواب، بستر |
| **fi**ŝo | **فی**شُ | ماهی |
| **bir**do | **بیر**دُ | پرنده |
| **pi**ro | **پی**رُ | گلابی |
| **ŝi**po | **شی**پُ | کَشتی |
| **li**bro | **لیبر**ُ | کتاب |
| **li**po | **لی**پُ | لَب |

## دو یا چند حرف بی‌صدا کنار یک‌دیگر

| کلمه دوسیلابیِ اسپرانتو | تلفظ صحیحِ آن | تلفظهای غلط آن | معنی آن |
|---|---|---|---|
| **fin**gro | **فین**ْگْرُ | **فین**گِرُ | انگشت |
| **cig**no | **تْسیگ**ْنُ | **تِسیگ**نُ، **سیگ**نُ | قو |
| **sti**ri | **سْتی**ری | **اِستی**ری، **سِتی**ری، **سیتی**ری | رانندگی کردن، هدایت کردن |
| **sci**i | **سْتْسی**ئی | **اِستسی**ای، **سِتسی**ای، **سیتسی**ای | دانستن |
| **ling**vo | **لینْگ**ْوُ | **لینگ**ِوُ | زبان |

## نوشتن فارسی با الفبای اسپرانتو: فارسانتو (Farsanto)

**از آن‌جاکه در اسپرانتو صدای اَ وجود ندارد، برای نشان دادن این صدا در فارسانتو، به‌طور قراردادی از حرفِ لاتین y – که در الفبای اسپرانتو وجود ندارد – استفاده می‌کنیم:**

| ybr | sybr | dyr | sryamyd | pyrynde | syrab |
|---|---|---|---|---|---|
| اَبر | صَبر | دَر | سَرامَد | پَرَنده | سَراب |

| A | آ |
|---|---|

| Y | اَ |
|---|---|

**تمرین فارسانتو:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| avaz | آواز | yvyz | عَوَض | vyzan | وَزان |
| sad | صاد | syd | صَد | syrdar | سَردار |
| myd | | mad | | dymavynd | |
| ynar | | anra | | rysa | |
| nader | | nydar | | dara | |
| madyr | | mydar | | damyn | |
| Symane | | mystane | | Myhsa | |
| syrdar | | syrdyr | | sader | |
| ysyr | | asar | | syrab | |

## حروف خاص فارسانتو (که در اسپرانتو وجود ندارند)

| y | w | q | حروف غیرِ اسپرانتو: |
|---|---|---|---|
| اَ (فتحه) | ع یا ؤ (ایستِ حلقوی) | ق، غ | استفاده برای: |
| نَسیم، اَحمد | مَعشوق، رؤیا | غنیمت، قامت | مثال: |
| Yhmyd, Nysim | rowja, mywŝuq | qamyt, qynimyt | |

| آبادان | اَبر | عشق | ایراد | عمراً | نورانی |
|---|---|---|---|---|---|
| zijad | syd | eradi | iman | soŭqat | sur |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **dadyn** | **kym** | **gereftyn** | **mewmari** | **dolme** | **quq** |
| | | | | | |
| **fyravan** | **kymakan** | **ettefaq** | **qir** | **Sohrab** | **qoqnus** |
| | | | | | |
| **damdari** | **dyqiqe** | **emruz** | **dirĝuŝ** | **mordab** | **bustan** |
| | | | | | |
| **manai** | **mywni** | **mandyni** | **fynanapyzir** | **qormesybzi** | **qu** |
| | | | | | |
| **qafije** | **ywmal** | **Symane** | **hyjati** | **ewmal** | **quri** |
| | | | | | |
| رها | ثمر | صدایت | ویدئو | مرتبط | کوره‌راه |
| | | | | | |
| کاه‌دان | اثر | صداقت | این‌طور | زُلف | فولاد |
| | | | | | |
| عاشق | معشوق | عشق | عشقی | عشاق | عاشقانه |
| | | | | | |
| ساربان | نوا | ارتباط | گاهی | گنبد | درپوش |
| | | | | | |
| عارف | فوراً | عرفان | دیدنی | عُرف | معروف |
| | | | | | |
| سامانیان | سنندج | بِسامان | دیرینه | عُرفا | پشمینه‌پوش |
| | | | | | |

## اشعار زیر را بخوانید و با الفبای فارسی بنویسید:

| | |
|---|---|
| Zendegi ĉizi nist, ke lybe taqĉeje adyt, yz jade myno to beryvyd. | |
| Yz ĉe del-tyng ŝodi? Delĥoŝi-ha kym nist: mysylyn in ĥorŝid, kudyke pysfyrda, kyftyre an-hyfte! | |
| Ĉe yhymmijjyt daryd, **gah** ygyr mirujynd qarĉ-haje qorbyt? | |
| Vy ĉenan bi-tabym, ke delym miĥahyd bedyvym ta tyhe dyŝt, beryvym ta syre kuh. | |

| | |
|---|---|
| Dur-ha avaist, ke myra miĥanyd. | |
| Qytre-ha dyr ĝyrijan, byrf byr duŝe sokut, vy zyman ruje sotune fyqyrate gole jas. | |
| Ta ynari tyryki byr-midaŝt, dyst fyvvareje ĥaheŝ miŝod. | |

**اشعار زیر را به فارسانتو** (فارسی با الفبای اسپرانتو) **بنویسید:**

| | |
|---|---|
| مژده بده، مژده بده، یار پسندید مرا،<br>آینه در آینه شد: دیدمشُ، دید مرا. | |
| مژده‌ی وصل تو کو، کز سرِ جان برخیزم،<br>طایرِ قُدسمُ، از دامِ جهان برخیزم. | |
| در همه دیرِ مغان، نیست چو من شیدائی،<br>جامه جائی گِروی باده و دفتر جائی. | |

**لطفاً پس از نوشتن پاسخ‌های خود، آن‌ها را با پاسخ‌های زیر مقایسه و تصحیح کنید**

| | |
|---|---|
| پاسخ‌ها: | Moĵde bede, moĵde bede, jar pysyndid myra,<br>Ajne dyr ajne ŝod: didymyŝo, did myra. |
| Moĵdeje vysle to ku, kyz syre ĝan byr-ĥizym,<br>Tajere qodsymo yz dame ĝyhan byr-ĥizym. | Dyr hyme dejre moqan, nist ĉo myn ŝejdai,<br>Ĝame ĝai geroje bade vo dyftyr ĝai. |

# زبان اسپرانتو

| آشنائی با چند کلمه | | | |
|---|---|---|---|
| Kiu? | کی، چه‌کسی (نام یا ضمیر را می‌پرسد) | est.i* | بودن (مصدر فعل، یا فعل بدون زمان) |
| mi | من | est.is* * | بود (فعل زمان گذشته) |
| vi | تو، شما | est.as** | هست (فعل زمان حال) |
| ŝi | او (مونث) | est.os** | خواهد بود (فعل زمان آینده) |
| li | او (مذکر) | | |

## نکات گرامری

* پایانه‌ی i-- نشانه‌ی مصدر (یا فعل بی‌زمان) است، مثل:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| est.i | بودن، هستن، استن | instru.i | درس دادن | leg.i | خواندن، مطالعه کردن |
| ven.i | آمدن | lern.i | یاد گرفتن | skrib.i | نوشتن، نگاشتن |

** پایانه‌ی is-- نشانه‌دهنده‌ی فعل زمان گذشته است، پایانه‌ی as-- نمایان‌گرِ فعل زمان حال است و پایانه‌ی os-- علامت فعل زمان آینده است. برای این‌که راحت‌تر در خاطرتان بماند:

| Pikaso | gitaro |
|---|---|
| **Pi_ ka_ so** | **gi_ ta_ ro** |
| i a o | i a o |
| is as os | is as os |
| --is --as --os | --is --as --os |
| گذشته حال آینده | گذشته حال آینده |

چند مثال:

| --is | گذشته | --as | حال | --os | آینده |
|---|---|---|---|---|---|
| Mi est.is. | من بودم. | Mi est.as | من هستم. | Mi est.os. | من خواهم بود. |
| Mi ven.is. | من آمدم. | Mi ven.as. | من می‌آیم. | Mi ven.os. | من خواهم آمد. |
| Li lern.is. | | Li lern.as | | Li lern.os | |
| Vi leg.is | | Vi leg.as | | Vi leg.os | |
| | شما نوشتید. | | شما می‌نویسید. | | شما خواهید نوشت. |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | من درس دادم | | من درس می‌دهم | | من درس خواهم داد |

**مکالمه**

- Mi est.as Yhmydreza. Kiu est.as vi?
    - Mi est.as Saman*.
- Kiu est.as li?
    - Li est.as Saman.
- Mi est.as Saman. Kiu estas vi?
    - Mi est.as Firuze
- Kiu est.as ŝi?
    - Ŝi est.as Firuze.

| | |
|---|---|
| **Kiu?** (کی؟ چه‌کسی؟) | Yhmadreza, Saman, Firuze, …<br>mi, vi, ŝi, li, … |

تمرین: پاسخ دهید

1- Kiu estas vi? Mi ……
2- Kiu estas ŝi? Ŝi ……
3- Kiu estas li? Li ……
4- Kiu estas mi? Vi …..

| Ĉu……? (آیا……؟) | Jes, ……….. | آری، ………. |
|---|---|---|
| | Ne, ……… | خیر، ……… |

- Ĉu mi est.as Yhmydreza?
    - Jes, vi est.as Yhmydreza.
- Ĉu mi est.as Firuze?
    - Ne, vi ne est.as Firuze. Vi est.as Yhmydreza.

تمرین: پاسخ دهید

1- Ĉu vi estas Hymide? Ne, mi …..
2- Ĉu li estas Ybbas? Jes, …….
3- Ĉu mi estas Edison(o)? …….
4- Ĉu ŝi estas Oriana Falaĉi? ……

| ……, ĉu ne? (……، آیا نه؟) | Jes, ……….. | آری، ………. |
|---|---|---|
| | Ne, ……… | خیر، ……… |

تمرین: پاسخ دهید

1- Vi estas Yhmydreza, ĉu ne? Jes, mi …..
2- Li estas Ybbas, ĉu ne? Ne, li …….
3- Ŝi estas Firuze, ĉu ne? …….

### نکات گرامری

٭ مانند دیگر زبان‌هائی که با الفبای لاتین نوشته می‌شوند، در اسپرانتو نیز، علاوه برحرف آول هر جمله، حرف نخست اسامی خاص نیز (اشخاص، اماکن جغرافیائی مانند کشورها، شهرها …) با حروف بزرگ شروع می‌شوند، مثل:

- Saman, Tehrano, Londono, Mona, Dara, Viktoria,…

| آشنائی با چند کلمه | | | | |
|---|---|---|---|---|
| kio | چه‌چیزی، چی (چه‌کاره) | | kiu | کی، چه‌کسی |
| pano | نان | → | pan.ist.o* | نانوا |
| ofico | مقام دفتری/اداری | → | ofic.ist.o | کارمند |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| poŝto | پُست | → | poŝt.ist.o | پُستچی |
| instru.i | درس دادن | → | instru.ist.o | مدرس، معلم |
| lern.i | یادگرفتن | → | lern.ant.o** | شاگرد، فراگیرنده، محصل |
| leg.i | خواندن، مطالعه کردن | → | leg.ant.o | خواننده، مطالعه کننده |
| skrib.i | نوشتن، نگاشتن | → | skrib.ant.o | کسی که می‌نویسد (نویسنده) |
| aŭskult.i | گوش‌دادن به | → | aŭskult.ant.o | شنونده، گوش‌کننده |

| نکات گرامری |
|---|
| *پسوند -ist– برای ساختن شغل و حرفه به‌کار می‌رود. |
| ** پسوند -ant– برای ساختن فاعل زمان حال به‌کار می‌رود. |

| | |
|---|---|
| **Kio?** | **--o.** |
| **Kio?** | **lern.ant.o, pan.ist.o, …**<br>**instru.ist.o, poŝt.ist.o, …** |

| مکالمه |
|---|
| **Mi estas instru.ist.o. Kio estas vi?**<br>**- Mi estas lern.ant.o.**<br>**- Kio estas li?**<br>**- Li estas lern.ant.o.**<br>**- Kio estas Kejvan?**<br>**- Li estas poŝt.isto.**<br>**- Kio estas Ymir?**<br>**- Ymir estas ofic.isto.**<br>**تمرین: پاسخ دهید**<br>**1- Kio estas vi? Mi** |

2- Kio estas mi? Vi
3- Kiu estas poŝtisto?
4- Kiu estas oficisto?
5- Kiu estas lernanto?
6- Kiu estas instruisto?
7- Ĉu vi estas poŝtisto?
8- Ĉu mi estas panisto?
9- Ĉu vi est.os instruisto?
10- Ĉu mi est.is lernanto?

| آشنائی با چند کلمه | | | | |
|---|---|---|---|---|
| lern.anto | شاگرد، محصل | → | lern.ant.in.o* | شاگرد، محصل (مونث) |
| instru.ist.o | معلم | → | instru.ist.in.o | خانم‌معلم |
| vir.o | مرد | → | vir.in.o | زن |
| ĉeval.o | اسب | → | ĉeval.in.o | مادیان |
| kok.o | خروس | → | kok.in.o | مرغ |
| palm.o | نخل | → | palm.in.o | نخل ماده/مونث |

**نکات گرامری**

* پسوند -in-- برای مونث (ماده) کردن انسان، حیوان و گیاه به‌کار می‌رود.

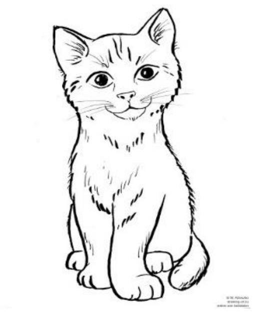
– «یا» به اسپرانتو می‌شود aŭ (آوْ)

**تمرین: پاسخ دهید**

1- Ĉu vi estas lernanto aŭ lernantino?
2- Ĉu mi estas instruisto aŭ instruistino?
3- Ĉu Gandhio estis viro aŭ virino?
4- Ĉu li estis instruisto?
5- Ĉu vi est.os instruisto?
6- Ĉu lernanto est.os instruisto?

**مکالمه**

- Kio estas ŝi?
    - Ŝi estas lern.ant.in.o.
- Ĉu mi estas instru.ist.o?
    - Jes, vi estas instru.ist.o.
- Ĉu mi estas lern.anto?
    - Ne, vi ne estas lern.anto. Vi estas instru.ist.o.

| آشنائی با چند کلمه | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ĝi | آن (اشیاء، حیوان، گیاه) |  | hundo | سگ |
| seĝo | صندلی | | tablo | میز |
| muro | دیوار | | kato | گربه |
| skrib.il.o | قلم | | telefono | تلفن |
| pordo | درب | | fenestro | پنجره |
| arbo | درخت | | floro | گُل |

| مکالمه | |
|---|---|
| **- Kio estas ĝi?**<br><br>**- Ĝi estas tablo.** |  |
| **- Ĉu ĝi estas tablo?**<br><br>**- Ne, ĝi ne estas tablo. Ĝi estas seĝo.** |  |
| **- Ĉu ĝi estas seĝo?**<br><br>**- Jes, ĝi estas seĝo.** |  |
| **- Kio estas ĝi?**<br><br>**- Ĝi estas tablo.** |  |

**تمرین: پاسخ دهید**

| | |
|---|---|
| - Kio estas ĝi? - Ĝi estas<br><br>- Ĉu ĝi estas tablo?<br><br>- Ĉu ĝi estas hundo?<br><br>- Ĉu ĝi est.is arbo? |  |
| - Ĉu ĝi estas pordo? - Ne, ĝi ne estas …<br><br>- Ĉu ĝi estas arbo?<br><br>- Kio estas ĝi? |  |
| - Ĉu ĝi estas hundo? - Ne, ĝi ne estas …<br><br>- Ĉu ĝi estas pordo?<br><br>- Kio estas ĝi? |  |

| آشنائی با چند کلمه | | | | |
|---|---|---|---|---|
| kia | چگونه (دارای چه صفتی) | | la* | حرف تعریف معین (این، آن) |
| bon.a | خوب | → | mal.bona** | بد |
| grand.a | بزرگ | → | mal.grand.a | کوچک |
| alt.a | بلند، مرتفع | → | mal.alt.a | کوتاه، پَست |
| bel.a | زیبا | → | mal.bel.a | زشت |

**نکات گرامری**

*هر اسمی که با این حرف تعریفِ معین بیابد، معرفه یا مشخص است، و اگر بدون آن باشد، نکره یا نامشخص/نامعین است، مثل:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| tablo | میزی، یک میزی، یک میز (نامشخص) | → | la tablo | میز، آن میز، این میز (مشخص) |
| birdo | پرنده ای، یک پرنده‌ای، یک پرنده (نامعین) | → | la birdo | پرنده، آن پرنده، این پرنده (معین) |

** پیشوند - --mal برای متضاد ساختن معنی کلمه به‌کار می‌رود.

| مکالمه |
|---|
| - Ĉu ĝi estas seĝo?<br>- Ne, ĝi ne estas seĝo. Ĝi estas tablo.<br>- Kia estas la tablo?<br>- La tablo estas alta/granda /bela/bona/...<br>- La tablo estas mal.alta/mal.granda /mal.bela/mal.bona/... |

تمرین: پاسخ دهید

| | |
|---|---|
| - Kio estas ĝi? - Ĝi estas<br><br>- Kia estas ĝi? |  |
| - Ĉu ĝi estas alta?<br><br>- Ĉu ĝi estas bela? |  |

| آشنائی با چند کلمه | | | |
|---|---|---|---|
| salut.o.n | سلام(را) {به شما می گویم | dank.o.n | تشکر(را) {به شما می گویم |
| kiel | چطور | bone | بخوبی |
| farti | گذراندن (احوال) | nova | نُو، جدید |
| Kiel vi fart.as? | حالتان چطور است؟ | nov.aĵo | خبر (چیز تازه) |
| povi | توانستن | paroli | صحبت کردن، حرف زدن |
| tre | خیلی | baldaŭ | به‌زودی |
| kun | با، همراهِ(با) | ankaŭ | هم، هم‌چنین، نیز |
| komenci | شروع کردن | tago | روز |
| hodiaŭ | امروز (قید زمان) | Bona.n tago.n! | روز خوبی را (برای‌تان می‌خواهم)! |

| مکالمه |
|---|
| - Saluton Mina! Bonan tagon!<br>○ Saluton Sara, bonan tagon. kiel vi fartas?<br>- Dankon, mi fartas bone. Kiel vi fartas?<br>○ Ankaŭ mi fartas bone, dankon. Kian novaĵon (vi havas)?<br>- Giti hodiaŭ komencis lerni Esperanton. |

- Ĉu vere? Tre bone. Baldaŭ ni povos paroli Esperante ankaŭ kun ŝi.

تمرین: پاسخ دهید

1- Kiel vi fartas?
2- Ĉu vi fartas bone?
3- Ĉu vi povas paroli Esperanton?
4- Ĉu vi povas paroli Esperanton bone?
5- Ĉu vi komencis lerni Esperanton?
6- Ĉu vi baldaŭ (*bezudi*) povos paroli Esperanton bone?
7- Ĉu vi povas paroli kun (*ba*) mi Esperante?
8- Ĉu Esperanto estas bela lingvo (*zyban*)?

### نکات گرامری

## اسم در اسپرانتو

در زبان اسپرانتو، اسم همیشه به پایانه‌ی o--  ختم می‌شود، مانند:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ananas.o | آناناس | papag.o | طوطی | pom.o | سیب |
| piknik.o | پیک‌نیک | arb.o | درخت | flor.o | گُل |
| bird.o | پرنده | sun.o | خورشید | oranĝ.o | پرتقال |
| hom.o | انسان | am.o | عشق | mandarin.o | نارنگی |
| pir.o | گلابی | tabl.o | میز | klas.o | کلاس |
| kukum.o | خیار | seĝ.o | صندلی | kanari.o | قناری |
| frukt.o | میوه | vir.o | مرد | lun.o | ماه |

## صفت در اسپرانتو

در زبان اسپرانتو، صفت همیشه به a--  ختم می‌شود، مثل:

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| bon.a | خوب | bel.a | زیبا | oranĝ.a | نارنجی |
| grand.a | بزرگ | mal.bel.a | زشت | blu.a | آبی |
| mal.grand.a | کوچک | alt.a | بلند، مرتفع | blank.a | سفید |
| afabl.a | مهربان | mal.alt.a | کوتاه | mol.a | نرم |
| mal.afabl.a | نامهربان | flav.a | زرد | mal.mol.a | سفت، سخت |
| lun.a | قمری | ruĝ.a | قرمز | lum.a | روشن |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| sun.a | خورشیدی | | am.a | عشقی | | hom.a | انسانی |
| dolĉ.a | شیرین | | acid.a | تُرش | | bon.gust.a | خوش‌مزه |

صفت و موصوف (اسم): –a --o

| | |
|---|---|
| bon.a  ananas.o | آناناسِ خوب |
| grand.a  hom.o | انسانِ بزرگ |
| mal.grand.a   bird.o | پرنده‌ی کوچک |
| afabl.a   hom.o | انسان مهربان |
| alt.a   arb.o | درخت بلند/مرتفع |

خاصیت جابجائی صفت و موصوف

| | |
|---|---|
| bon.a  ananas.o = ananas.o  bon.a | آناناسِ خوب |
| grand.a  hom.o = hom.o  grand.a | انسانِ بزرگ |
| mal.grand.a   bird.o = bird.o  mal.grand.a | پرنده‌ی کوچک |
| afabl.a   hom.o = hom.o  afabl.a | انسان مهربان |
| alt.a   arb.o = arb.o  alt.a | درخت بلند/مرتفع |

ولی: تغییر پایانه = تغییر معنی

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| bon.a  ananas.o | آناناسِ خوب | → | ananas.a  bon.o | خوبیِ آناناس |
| grand.a  hom.o | انسانِ بزرگ | | hom.a  grand.o | بزرگی/عظمتِ انسان |
| mal.grand.a bird.o | | | bird.a malgrand.o | |
| afabl.a hom.o | | | hom.a afabl.o | |
| arb.a alt.o | | | alt.a arb.o | |

به سوالات زیر پاسخ دهید:

1- Ĉu pomo estas blua? – Ne, pomo ne estas blua. Pomo estas ruĝa.

2- Ĉu piro estas ruĝa?

3- Ĉu ananaso estas floro?

4- Ĉu kanario estas frukto?

5- Kio estas pomo?

6- Kia estas pomo?

7- Kio estas oranĝo?

8- Kia birdo estas kanario?

9- Ĉu kukumo estas blanka birdo?

10- Kio estas mandarino?

11- Kia frukto estas mandarino?

## نکات گرامری

# جمع بستن اسم

در زبان اسپرانتو، برای جمع بستن اسم، همیشه از پایانه‌ی j-- (یُ) استفاده می‌شود، مانند:

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| ananas.o.j | آناناس‌ها | | papag.o.j | طوطی‌ها | | pom.o.j | سیب‌ها |
| piknik.o.j | پیک‌نیک‌ها | | arb.o.j | درختان | | flor.o.j | گُل‌ها |
| bird.o.j | پرنده‌ها | | sun.o.j | خورشیدها | | oranĝ.o.j | پرتقال‌ها |
| hom.o.j | انسان‌ها | | am.o.j | عشق‌ها | | mandarin.o.j | نارنگی‌ها |

برخلاف فارسی و انگلیسی، در زبان اسپرانتو، صفت نیز جمع بسته می شود:

## مطابقت پایانه‌های صفت با موصوف

در زبان اسپرانتو، همیشه پایانه‌ی صفت باید با پایانه‌ی اسم (موصوف) مطابقت داشته باشد (وقتی‌که اسم مفرد است، صفتِ آن نیز مفرد است، و هنگامی که اسم، جمع است، صفت آن نیز جمع بسته می‌شود. مانند:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| grand.a bird.o | پرنده‌ی بزرگ | → | grand.a.j bird.o.j | پرنده‌های بزرگ(ها) |
| mal.grand.a arb.o | درخت کوچک | | mal.grand.a.j arb.o.j | درخت‌های کوچک(ها) |
| grand.a am.o | عشق بزرگ | → | | عشق‌های بزرگ(ها) |
| alt.a arb.o | درختِ بلند | | | درخت‌های بلند(ها) |

جاهای خالی را با پایانه/کلمات مناسب پُر کنید:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| سیب‌های قرمز(ها) | ruĝ…. pom.o.j | | سیب قرمز | ruĝ…. pom.o |
| گُل زیبا | bel…. flor.o | | گُل‌های زیبا(ها) | bel…. flor.o.j |
| پرتقال‌های بزرگ(ها) | grand…. oranĝ.o.j | | پرتقال بزرگ | grand…. oranĝ.o |
| نارنگیِ نرم | mol…. mandarin.o | | نارنگی‌های نَرم(ها) | mol…. mandarin.o.j |
| میزهای آبی | blu…. tabl…. | | میزِ آبی | blu…. tabl…. |
| عشقِ شیرین | dolĉ…. am…. | | عشق‌های شیرین | dolĉ…. am…. |
| نارنگی‌های شیرین | | | نارنگیِ شیرین | |
| قناریِ زرد | | | قناری‌های زرد | |

نکات گرامری

## پایانه‌ی مفعولِ مستقیم (را)

در زبان اسپرانتو، پایانه‌ی مفعول مستقیم (برابر با "را" در فارسی)، همیشه **n-** است، مانند:

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| سیب را | pom.o.n | | طوطی را | papag.o.n | | آناناس را | ananas.on |
| گُل را | flor.o.n | | درخت را | arb.o.n | | پیک‌نیک را | piknik.o.n |
| پرتقال را | oranĝ.o.n | | خورشید را | sun.o.n | | پرنده را | bird.o.n |
| نارنگی را | mandarin.o.n | | عشق را | am.o.n | | انسان را | hom.o.n |

پایانه‌ی مفعولی (n--) همیشه با افعال متعدی ( گذرا) می‌آید. افعال متعدی یا گذرا – برخلاف افعال لازم یا ناگذرا – همیشه در پاسخ به "چه چیز را ...؟" و/یا "چه کسی را ...؟" دارای جوابی منطقی هستند، مانند:

| | |
|---|---|
| خوردن | manĝ.i |
| چه چیز(ی) را خوردن؟ سیبی را خوردن. | Kio.n manĝ.i? Pom.o.n. manĝi. |
| دیدن | vid.i |
| چه چیز(ی) را دیدن؟ کتابی را دیدن. | Kio.n vid.i? Libr.o.n vidi. |

در حالی که افعال لازم (ناگذرا) با پایانه‌ی مفعولی نمی‌آیند، چراکه در جواب به سوال "چه چیز را ...؟" و/یا "چه کسی را ...؟" دارای جوابی منطقی نیستند، مانند:

| | |
|---|---|
| بودن | est.i |
| چه چیز(ی) را بودن؟ ...! | Kio.n est.i? ...! |
| آمدن | ven.i |
| چه چیز(ی) را آمدن؟ ...! | Kio.n ven.i? ...! |

- اکثریت مطلق افعال در زبان‌ها، ناگذرا (متعدی) هستند، مانند: خواستن، نوشتن، بوسیدن، گرفتن، دادن، دریافت کردن، آوردن، خواندن... تنها تعداد بسیار کمی از افعال ناگذرا (لازم) هستند، مثل: شدن، گشتن، خندیدن، خوابیدن، اتفاق افتادن، پدیدار شدن ...

**تمرین: در کدام‌یک از جاهای خالی باید n- گذاشت؟ (یعنی فعل جمله متعدی یا گذرا است؟)**

1- Mi manĝas pomo…
2- Mi estas lernanto…
3- Ŝi trinkas akvo…
4- Ŝi estas lernanto…
5- Li vidas arbo…
6- Li estas instruisto…
7- Arbo… vidas ŝi.

| آشنائی با چند کلمه | | | |
|---|---|---|---|
| maten.o | صبح | titol.o | عنوان (کتاب، فیلم، ...) |
| bonan matenon! | صبح به‌خیر | pri | راجع به، درباره‌ی |
| aĉet.i | خریدن | dev.i | بایستن (باید) |
| patr.o | پدر | lingv.o | زبان (مثل فارسی و اسپرانتو) |
| patr.in.o | مادر | mult.e | زیاد، بسیار زیاد |
| nov.a | نو، تازه، جدید | ripet.i | تکرار کردن |
| interes.a | جالب | vort.o | کلمه، واژه، لغت |
| ĝi.a | مالِ آن | fraz.o | فَراز، جمله |

**مکالمه**

- **Saluton Dara! Bonan matenon!**
    - **Saluton Nima, bonan matenon. kiel vi fartas?**
- **Dankon, mi fartas tre bone. Kaj vi?**
    - **Ankaŭ mi fartas tre bone, dankon. Kian novaĵon?**
- **Hieraŭ mia patrino aĉetis novan libron por mi. Mi komencis legi ĝin. Ĝi estas tre interesa por mi.**
    - **Ĉu vere? Tre bone. Kio estas ĝia titolo? Pri kio ĝi estas?**
- **Ĝia titolo estas "Kiel lerni lingvojn?". Ĝia titolo diras pri kio ĝi estas.**
    - **Nu, kiel ni devas lerni lingvojn? Kion diras la libro pro tio?**
- **La libro diras, ke ni devas multe ripeti novajn vortojn kaj frazojn.**

**تمرین: پاسخ دهید**

1- **Kiel fartis Dara kaj Nima?**
2- **Ĉu ili fartis bone aŭ tre bone?**
3- **Ĉu vi fartas bone aŭ tre bone?**
4- **Ĉu vi multe legas librojn?**
5- **Ĉu vi komencis legi Esperantajn librojn?**
6- **Ĉu vi baldaŭ (*bezudi*) povos legi Esperantajn librojn?**
7- **Ĉu vi ŝatas legi Esperantajn librojn?**

| به سوالات زیر پاسخ دهید: |
| --- |
| 1- Ĉu arboj estas altaj? – Jes, arboj estas altaj. |
| 2- Kiaj estas papagoj? |
| 3- Ĉu birdoj estas malbelaj? |
| 4- Kio estas ananasoj? |
| 5- Ĉu vi manĝas grandajn oranĝojn? |
| 6- Ĉu vi vidas bonajn homojn? |
| 7- Kian frukton vi manĝas? |
| 8- Kiajn fruktojn vi manĝas? |

**تمرین: جاهای خالی را با پایانه‌های مناسب پر کنید:**

1- Papagoj estas malgrand…
2- Li manĝas malgrand… bird…
3- Ananasoj estas frukt…
4- Grandaj hom… havas grand… am…
5- Arboj estas malalt…
6- Mi vidas malaltajn arb…
7- Ŝi manĝas grand… frukt…
8- Flav… seĝoj kaj blu… tabloj
9- Mi manĝis dolĉajn oranĝ…. .
10- Li vidas bon…. homojn.
11- Edisono estis grand…. Homo.

## جدول پایانه‌های یازده‌گانه‌ی اسپرانتو

**هویتِ دستوری/گرامریِ هر کلمه توسط پایانه(ها)ی آن تعیین می‌گردد.**

**در جدول زیر با تمامی 11 پایانه‌ی موجود در زبان اسپرانتو آشنا می‌شوید:**

| پایانه | نشان‌دهنده‌ی | مثال 1 | ترجمه‌ی مثال 1 | مثال 2 | ترجمه‌ی مثال 2 |
|---|---|---|---|---|---|
| -o | اسم | arb.o | درخت | pom.o | سیب |
| -a | صفت | bel.a | زیبا، قشنگ | bon.a | خوب، نیک |
| -j | جمع (اسم یا صفت) | arb.o.j | درخت‌ها، درختان | pom.o.j | سیب‌ها |
| -e | قید | bel.e | به‌زیبائی | bon.e | به‌خوبی |
| -i | مصدر فعل | est.i | بودن، استن، هستن | vid.i | دیدن |
| -is | فعل گذشته | est.is | بود | vid.is | دید |
| -as | فعل حال | est.as | هست، است | vid.as | می‌بیند |
| -os | فعل آینده | est.os | خواهد بود | vid.os | خواهد دید |
| -u | امر | Bel.u! | زیبا باش/باشید! | Bon.u! | خوب باش/باشید! |
| -us | شرطیِ غیرممکن | bel.us | زیبا می‌بود | bon.us | خوب می‌بود |
| -n | را (مفعول بی واسطه) | arb.o.n | درخت را | pom.o.n | سیب را |

**به این ترتیب، و به این علت، در زبان اسپرانتو از هر ریشه‌ی کلمه، می‌توان کلمات زیادی ساخت، که احتیاجی به حفظ کردن معانی آن‌ها نیست، مثل:**

| پایانه | نشان‌دهنده‌ی | مثال 1 | ترجمه‌ی مثال 1 | مثال 2 | ترجمه‌ی مثال 2 |
|---|---|---|---|---|---|
| -o | اسم | manĝ.o | (وعده‌ی) غذا | san.o | سلامتی |
| -a | صفت | manĝ.a | غذائی، مربوط به غذا | san.a | سالم |
| -j | جمع (اسم یا صفت) | manĝ.o.j | (وعده‌های) غذا (ها) | san.o.j | سلامتی‌ها |
| -e | قید | manĝ.e | با غذا خوردن (غذاأ) | san.e | به‌سلامت، به‌سلامتی |
| -i | مصدر فعل | manĝ.i | (غذا) خوردن | san.i | سالم بودن |
| -is | فعل گذشته | manĝ.is | (غذا) خورد | san.is | سالم بود |
| -as | فعل حال | manĝ.as | (غذا) می‌خورد | san.as | سالم هست |
| -os | فعل آینده | manĝ.os | (غذا) خواهد خورد | san.os | خواهد بود |
| -u | امر | Manĝ.u! | (غذا) بخور(ید)! | San.u! | سلامت باش/باشید! |
| -us | شرطیِ غیرممکن | manĝ.us | (غذا) می‌خورد (اگر ...) | san.us | سالم می‌بود (اگر ...) |
| -n | را (مفعول بی واسطه) | manĝ.o.n | (وعده‌ی) غذا را | san.o.n | سلامتی را |

**با تغییر پایانه‌ی هر کلمه، هویت دستوری آن تغییر می‌کند، برای نمونه، واژگان زیر از ترکیب ریشه‌های موجود در جدول بالا، با پایانه‌های مختلف، ساخته شده‌اند:**

| پایانه | نشان‌دهنده‌ی | مثال 1 | ترجمه‌ی مثال 1 | مثال 2 | ترجمه‌ی مثال 2 |
|---|---|---|---|---|---|
| **-o** | اسم | bel.o | زیبائی، جمال | vid.o | دید، دیدن (اسم) |
| **-a** | صفت | arb.a | درختی | vid.a | دیداری |
| **-j** | جمع (اسم یا صفت) | bel.o.j | زیبائی‌ها | vid.o.j | دیدن‌ها |
| **-e** | قید | arb.e | مثل درخت (درختاً) | vid.e | با دیدن |
| **-i** | مصدر فعل | arb.i | درخت بودن | bon.i | خوب بودن |
| **-is** | فعل گذشته | pom.is | سیب بود | arb.is | درخت بود |
| **-as** | فعل حال | bon.as | خوب است | bel.as | زیباست |
| **-os** | فعل آینده | bel.os | خوب خواهد بود | bon.os | خوب خواهد بود |
| **-u** | امر | Vid.u! | ببین، ببینید! | Arb.u! | درخت باش/باشید! |
| **-us** | شرطیِ غیرممکن | arb.us | درخت می‌بود | vid.us | می‌دید (اگر ...) |
| **-n** | را (مفعول بی واسطه) | bel.o.n | زیبائی را | arb.o.n | درخت را |

**با تغییر پایانه‌ی هر کلمه، هویت دستوری آن تغییر می‌کند، مثال‌های زیر را ترجمه کنید:**

| ترجمه‌ی مثال | مثال | ترجمه‌ی مثال | مثال | ترجمه‌ی مثال | مثال |
|---|---|---|---|---|---|
| | **am.o.jn** | | **am.o.n** | | **am.o** |
| | **am.aj film.oj** | | **am.a libr.o** | | **am.a** |
| | **am.e parol.i** | | **am.e vid.i** | | **am.e** |
| | **am.u hom.o.jn** | | **am.u libr.o.n** | | **am.u** |

**با تغییر پایانه‌ی هر کلمه، هویت دستوری آن تغییر می‌کند، خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| ترجمه‌ی مثال | مثال | ترجمه‌ی مثال | مثال | ترجمه‌ی مثال | مثال |
|---|---|---|---|---|---|
| | **arb.is** | **سیب خواهد بود** | **pom.os** | **درختی** | **arb.a** |
| **خوب بود** | | **خوبی، نیکی، حُسن** | **bon.o** | **زیبائی، قشنگی، جمال** | **bel.o** |
| | **vid.os** | **دید** | **vid.o** | **وجود، بود، بودن** | **est.o** |
| **دید** | | **دیداری، بصری** | **vid.a** | **به‌طور دیداری** | **vid.e** |

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| کلمه | معنی | کلمه | معنی | کلمه | معنی |
|---|---|---|---|---|---|
| **manĝ.i** | خوردن | | خورد | **manĝ.os** | |
| **trink.i** | نوشیدن | | نوشید | **trink.as** | |
| **lern.i** | یاد گرفتن | | یاد گرفت | **lern.os** | |
| **instru.i** | درس دادن | | درسی، آموزشی | **instru.is** | |
| **dom.o** | خانه | | خانه‌ها را | **dom.a** | |
| **vid.i** | | **vid.u** | | **vid.us** | |
| **manĝ.i** | خوردن | **manĝ.us** | | **manĝ.u** | |

## ضمایر شخصی

| ضمیر شخصی | معنی | ضمیر ملکی | ترجمه‌ی | ضمیر مفعولی | ترجمه‌ی |
|---|---|---|---|---|---|
| **Mi** | من | mi.a | مال من | mi.n | من را، مرا |
| **Vi** | تو، شما (مفرد) | vi.a | مال تو، مال شما | vi.n | تو را، شما را |
| **li**<br>**ŝi**<br>**ĝi** | او (مذکر)، او (مؤنث)، آن | li.a<br>ŝi.a<br>ĝi.a | مال او، مال آن | li.n<br>ŝi.n<br>ĝi.n | او را، آن را |
| **Ni** | ما | ni.a | مال ما | ni.n | ما را |
| **Vi** | شما (جمع) | vi.a | مال شما | vi.n | شما را |
| **Ili** | ها ایشان، آن | ili.a | ها مال ایشان، مال آن | ili.n | ایشان را، آن‌ها را |

## ضمایر ملکی جمع، مفعولی و مفعولیِ جمع

| ضمیر شخصی | معنی | ضمیر ملکی مفرد | ضمیر ملکیِ جمع | ضمیر ملکیِ مفعولی | ضمیر ملکیِ مفعولیِ جمع |
|---|---|---|---|---|---|
| **Mi** | من | mi.a | mi.a.j | mi.a.n | mi.a.j.n |
| **Vi** | تو، شما (مفرد) | vi.a | vi.a.j | vi.a.n | vi.a.j.n |
| **li, ŝi, ĝi** | او (مذکر)، او (مؤنث)، آن | li.a,<br>ŝi.a,<br>ĝi.a | li.a,<br>ŝi.a.j,<br>ĝi.a.j | li.a.n<br>ŝi.a.n<br>ĝi.a.n | li.a.j.n,<br>ŝi.a.j.n,<br>ĝi.a.j.n |
| **Ni** | ما | ni.a | ni.a | ni.a.n | ni.a.j.n |
| **Vi** | شما (جمع) | vi.a | vi.a | vi.a.n | vi.a.j.n |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **Ili** | ها ایشان، آن | ili.a | ili.a | ili.a.n | ili.a.j.n |

**پایانه(های) ضمایر (ملکی و/یا مفعولی مفرد یا جمع) با پایانه(های) اسمی که همراه‌شان می‌آید، باید مطابقت داشته باشد (دقیقاً همانند پایانه‌های صفت‌ها با موصوف‌ها). چند مثال:**

| عبارت | معنی | عبارت | معنی | عبارت | معنی |
|---|---|---|---|---|---|
| mi.a arb.o | درختِ من | vi.a bird.o | پرنده‌ی شما | ŝi.a bel.o | زیبائی/جمال او (مؤنث) |
| mi.a.n arb.o.n | درخت من را | vi.a.n bird.o.n | پرنده‌ی شما را | ŝi.a.n bel.o.n | زیبائی او را |
| mi.a.j arb.o.j | درخت‌های من | vi.a.j bird.o.j | پرنده‌های شما | ŝi.a.j bel.o.j | زیبائی‌های او |
| mi.a.j.n arb.o.j.n | درخت‌های من را | vi.a.j.n bird.o.j.n | پرنده های شما را | ŝi.a.j.n bel.o.j.n | زیبائی‌های او را |

**چند مثال دیگر در جمله:**

| عبارت | معنی |
|---|---|
| Mi.a arb.o est.as grand.a. | درختِ من بزرگ است. |
| Mi ŝat.as mi.a.n arb.o.n. | من درختم را دوست دارم. |
| Mi.a.j arb.o.j est.as bel.a.j. | درخت‌های من زیبا هستند. |
| Mi vid.as mi.a.j.n arb.o.j.n. | من درخت‌هایم را می‌بینم. |

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| عبارت | معنی |
|---|---|
| Vi.a bird.o estas bel.a. | |
| Ĉu vi ŝat.as vi.a.n bird.o.n? | |
| Ŝi.a.j ananas.o.j estas mal.grand.aj. | |
| Ĉu ili hav.as grand.a.j.n pom.o.j.n? | |
| | من سیب‌های شمارا خوردم. |
| | آیا شما گلابی‌های بزرگ را دیدید؟ |

# ساختار جمله

**در اسپرانتو، کلمات در جمله ارزشِ مکانی ندارند، چراکه به‌خاطر وجود پایانه‌ها، هر کلمه در هر کجای جمله که قرار گیرد، پایانه – و در نتیجه هویت دستوری خود را – هم‌راه دارد. بنابراین، هر جمله‌ی ساده را**

**(که دارای سه رکن اصلی فاعل، فعل و مفعول است) می‌توان شش جور متفاوت بیان کرد و معنی تمامی این شش جمله یکی است:**

**به مثال‌های زیر دقت کنید و خانه‌های خالی را نیز پُر کنید:**

| | |
|---|---|
| Mi vidas vi.n. = Mi vi.n vidas. = Vi.n mi vidas. = … | من می‌بینم شما را. = من شما را می‌بینم. = … |
| Mi vidis li.n. = Vidis mi li.n. = Li.n vid.as mi. = … | من دیدم او (مذکر) را. = دیدم من او را. = … |
| Ili vidos ni.n. = Vid.os ni.n ili. = Ni.n ili vidos. = … | |
| Hom.o.j am.as bird.o.j.n. | |
| | طوطی‌ها گل‌ها را دوست دارند. |
| Grandaj hom.o.j ama.as afabl.a.j.n hom.o.jn. | |
| Bird.o.j vid.is flor.o.j.n. | |
| | پرندگان درختان را خواهند دید. |

- **برخی از قیدهای ثابت، مانند ankaŭ، nur و almenaŭ باید دقیقاً قبل از کلمه‌ای قرار گیرند که می‌خواهیم بر روی آن اثر بگذارند. به مثال‌های زیر توجه فرمائید:**

| | |
|---|---|
| **ankaŭ** | **هم، همچنین، نیز، …** |
| **nur** | **فقط، تنها، …** |
| **almenaŭ** | **حداقل، دستِ‌کم، …** |

| | |
|---|---|
| **Nur mi vidis la piron.** | **فقط من (آن) گلابی را دیدم. (نه کسان دیگری)** |
| **Mi nur vidis la piron.** | **من فقط دیدم (آن) گلابی را. (آن را نخوردم)** |
| **Mi vidis nur la piron.** | **من فقط (آن) گلابی را دیدم. (نه چیز دیگری را)** |
| | |
| **Almenaŭ vi manĝu la panon.** | **حداقل شما بخورید (آن) نان را. (اگر دیگران نمی‌خورند)** |

| | |
|---|---|
| **Vi almenaŭ manĝu la panon.** | **شما حداقل بخورید (آن) نان را. (اگر آن را نخریدید یا نیاوردید)** |
| **Vi manĝu almenaŭ la panon.** | **شما حداقل (آن) نان را بخورید. (اگر چیزهای دیگر را نمی‌خورید)** |
| | |
| **Ankaŭ ŝi diris la veron.** | **او هم حقیقت را گفت. (علاوه‌بر دیگران)** |
| **Ŝi ankaŭ diris la veron.** | **او حقیقت را (علاوه بر این که می‌دانست) همچنین گفت.** |
| **Ŝi diris ankaŭ la veron.** | **او حقیقت را هم (علاوه بر چیزهای دیگری که گفت) گفت.** |

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| عبارت | معنی |
|---|---|
| Ankaŭ vi.a bird.o estas bel.a. | |
| Vi.a bird.o ankaŭ estas bel.a. | |
| Vi.a bird.o estas ankaŭ bel.a. | |
| | من سیب‌های شما را هم خوردم (علاوه‌بر میوه‌های دیگرتان). |
| | من هم سیب‌های شمارا خوردم (علاوه بر دیگران). |
| | سیب‌های‌تان‌را (جدا از این‌که برداشتم) هم‌چنین خوردم. |

## آوندها (پیشوندها و پسوندها)     Afiksoj (Prefiksoj kaj sufiksoj)

### پیشوندها

پیشوندها، همان‌گونه که از اسم‌شان پیدا است، پیش از ریشه‌ی کلمه قرار می‌گیرد و معنیِ آن‌را تغییرِ ویژه‌ای می‌دهد. در جدول زیر مهم‌ترین پیشوندهای اسپرانتو آورده شده است:

| پیشوند | نشان‌دهنده‌ی | کلمه | معنی کلمه | با پیشوند | معنی آن |
|---|---|---|---|---|---|
| Bo – - | رابطه‌ی سببی | Patro | پدر | Bopatro | پدرزن/پدرشوهر |
| Dis – - | توزیع | Doni | دادن | Disdoni | توزیع کردن |
| Ek – - | شروع | Iri | راه رفتن | Ekiri | راه افتادن |
| Eks – - | سابق، قبلی | Edzo | شوهر | Eksedzo | شوهر سابق |
| Ge – - | هردو جنس | Sinjoro | آقا | Gesinjoroj | آقا(یان) و خانم(ها) |
| Mal – - | تضاد | Bona | خوب | Malbona | بد |
| Re – - | تکرار | Vidi | دیدن | Revidi | دوباره دیدن |

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| **patro** | **پدر** | **bo.patr.in.o** | مادرزن/مادرشوهر |
| **iri** | **(راه) رفتن** | **dis.ir.i** | |
| **vidi** | **دیدن** | **ek.vid.i** | |
| **edzo** | **شوهر، همسر** | **eks.edz.in.o** | |
| | | **ge.edz.o.j** | |
| **bela** | **زیبا، قشنگ** | **mal.bel.a** | |
| **doni** | **دادن** | **re.don.i** | |
| | | **re.dis.don.i** | |
| **domo** | **خانه** | | خانه‌ی قبلی |
| **amiko** | **دوست** | | دوست قبلی |
| | | | دشمن قبلی |

- **پیشوند - --Mis نشان‌دهنده‌ی اشتباه یا بد انجام شدن کار یا عملی است، مثل:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **Mis-- -** | **اشتباهی یا بد** | **aŭdi** | **شنیدن** | **misaŭdi** | **اشتباه شنیدن** |
| | | **kompren.i** | **فهمیدن** | **mis.kompren.o** | **سوءتفاهم** |
| | | **leg.i** | **خواندن** | **mis.leg.i** | **اشتباه خواندن** |

استفاده از پیشوندها بدون ریشه (تنها با پایانه و آوندهای دیگر):

| معنی | کلمه | معنی | کلمه | معنی | کلمه |
|---|---|---|---|---|---|
| متضاد | mal.a | شروع شدن | ek.i | اشتباهی، غلط | mis.a |
| تضاد | mal.o | ناگهان، یک‌دفعه | ek.e | اشتباهاً، به‌غلط | mis.e |
| برعکس | mal.e | برویم، شروع کنیم! | ek! | اشتباه، لغزش | mis.o |
| قبلی، سابق | eks.a | تکراری، مجدد | re.a | اشتباه کردن | mis.i |
| قبلاً، سابقاً | eks.e | مکرراً | re.e | برای هردو جنس | ge.a |
| مُرده باد! | eks! | سببی | bo.a | به‌طور پراکنده | dis.e |
| به‌طور متمرکز | mal.dis.e | به‌طور سببی | bo.e | پخش، پراکنده | dis.a |

- پیشوند - --Ĉef نشان‌دهنده‌ی اصلی بودن و در رأس قرار داشتن است، مثل:

| نخست‌وزیر | ĉef.ministr.o | وزیر | ministr.o | اصلی بودن، سر، رأس | Ĉef-- - |
|---|---|---|---|---|---|
| خیابان اصلی | ĉef.strat.o | خیابان | strat.o | | |
| پایتخت | ĉef.urb.o | شهر | urb.o | | |
| سرمقاله | ĉef.artikol.o | مقاله | artikol.o | | |

تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:

| | |
|---|---|
| من نام شما را اشتباه شنیدم. | Mi mis.aŭd.is vian nom.o.n. |
| من صحبت شما را اشتباه فهمیدم. | |
| | Li skrib.is belan ĉef.artikol.o.n. |
| شما راه (vojo) را اشتباه رفتید. | |
| | Vi mis.leg.is ŝian nomon. |
| راه اصلی | |

| | |
|---|---|
| | راه اشتباهی |

- **بسیاری از ریشه‌ی کلمات، یا کلمات تک‌ایستای اسپرانتو می‌توانند مانند پیشوند نیز به‌کار روند، مثل:**

| کلمه | معنی آن | مثال 1 | ترجمه‌ی مثال 1 | مثال 2 | ترجمه‌ی مثال 2 |
|---|---|---|---|---|---|
| **hel.a** | (نور/رنگ) روشن، کم‌رنگ | hel.kolor.a | (با) رنگِ روشن | hel.ruĝ.a | قرمز روشن/کم‌رنگ |
| **mal.hel.a** | (نور/رنگ) تیره، پُررنگ | mal.hel.kolor.a | (با) رنگِ تیره | mal.hel.ruĝ.a | قرمز تیره/پُررنگ |
| **vir.o** | مرد | vir.ĉeval.o | اسبِ نَر | vir.kat.o | گربه‌ی نر |
| **kun** | با، همراه‌با، باهم | kun.labor.i | هم‌کاری کردن | kun.ven.o | همایش، کنگره |
| **en** | در، درون، داخل | en.ir.i | داخل رفتن، واردشدن | en.spir.o | دَم |
| **el** | از (درون به بیرون) | el.ir.i | بیرون رفتن، خارج شدن | el.spir.o | بازدَم |

**<u>پسوندها</u>، پس از ریشه‌ی کلمه قرار می‌گیرند و در معنیِ آن تغییر ویژه‌ای می‌دهند، مانند:**

| پسوند | نشان‌دهنده‌ی | کلمه | معنی کلمه | کلمه با پسوند | معنیِ آن |
|---|---|---|---|---|---|
| **--in-** | **ماده، مؤنث** | vir.o | مرد | vir.in.o | زن |
| **--aĵ-** | **چیز، عینیت** | blank.a | سفید | blank.aĵ.o | چیزی سفید، سفیده |
| **--il-** | **ابزار، وسیله** | fot.o | عکس | fot.il.o | دوربین عکاسی |
| **--ist-** | **شغل، حرفه، پیرو** | instru.i | درس دادن | instru.ist.o | معلم، مدرس |
| **--uj-** | **مخزن** | akv.o | آب | akv.uj.o | مخزن/منبع آب |
| **--ej-** | **محل، جا، مکان** | libr.o | کتاب | libr.ej.o | کتاب‌خانه |

**استفاده از پسوند بدون ریشه (تنها با پایانه و آوندهای دیگر):**

| کلمه | معنی | | کلمه | معنی | | کلمه | معنی |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **in.a** | **زنانه** | | **uj.o** | **مخزن** | | **aĵ.o.n** | **چیزی‌را** |
| **in.e** | **به‌طور زنانه** | | **ej.o** | **مکان، جا، محل** | | **ej.o.j.n** | **مکان‌هارا** |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| مخازن‌را | uj.o.j.n | جای ابزار | il.uj.o | چیز، شیء | aĵ.o |
| ابزارهارا | il.o.j.n | ابزار(ها)، وسایل | il.o.j | وسیله، ابزار | il.o |
| چیزهارا | aĵ.o.j.n | مخزن‌ها، مخازن | uj.o.j | ابزاری | il.a |
| ماده، زن | in.o | محل‌ها، امکنه | ej.o.j | به‌طور ابزاری | il.e |

## استفاده از چند آوند (پیشوند/پسوند) در یک کلمه:

برای بیان یک مفهوم، ممکن است از یک یا چندین آوند به‌طور هم‌زمان استفاده شود. به تمرین زیر توجه نمائید.

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| | |
|---|---|
| | instru.ist.in.o |
| | mal.bon.aĵ.o.j |
| | ge.instru.ist.o.j |
| | vir.in.ist.o = femin.ist.o |
| | bo.ge.patr.o.j |
| عروس‌ها و دامادها | |
| مخزن کتاب | |
| عکاس‌ها | |
| | |

# کلیه‌ی پسوندهای اصلی   Ĉiuj Ĉefaj Sufiksoj

| پسوند | نشان‌دهنده‌ی | کلمه | معنی کلمه | کلمه با پسوند | معنیِ آن |
|---|---|---|---|---|---|
| – aĉ - | زشتی، خرابی | Vesto | لباس | Vestaĉo | لباس مُندرس |
| – ad - | استمرار | Parolo | سخن | Parolado | سخنرانی |
| – aĵ - | عینیت، چیز | Nova | نو، جدید | Novaĵo | چیز نو، خبر (تازه) |
| – an - | عضویت | Irano | ایران | Iranano | ایرانی، تبعه‌ی ایران |
| – ar - | مجموعه | Arbo | درخت | Arbaro | جنگل |
| – ĉj - | صمیمیت (مذکر) | Patro | پدر | Paĉjo | پدرجون، باباجون |
| – ebl - | امکان، احتمال | Trinki | نوشیدن | Trinkebla | قابل شُرب |
| – ec - | ذات، ویژگی | Blanka | سفید | Blankeco | سفیدی |
| – eg - | بزرگی، شدت | Bela | زیبا | Belega | بسیار زیبا |
| – ej - | محل، جاء مکان | Libro | کتاب | Librejo | کتاب‌خانه |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| – em - | گرایش، تمایل، مبالغه | Parolo | سخن، حرف | Parolema | پُر حرف، حَرّاف |
| – er - | جزء، ذره، بخش | Neĝo | برف | Neĝero | دانه‌ی برف |
| – estr - | ریاست | Ŝipo | کَشتی | Ŝipestro | ناخدای کَشتی |
| – et - | کوچکی، خُردی | Arbo | درخت | Arbeto | درختچه |
| – id - | زادگی | Ĉevalo | اسب | Ĉevalido | کُره اسب |
| – ig - | (وادار)کردن | Blanka | سفید | Blankigi | سفید کردن |
| – iĝ - | شدن، گشتن | Blanka | سفید | Blankiĝi | سفید شدن |
| – il - | ابزار، وسیله | Foto | عکس | Fotilo | دوربین عکاسی |
| – in - | ماده‌بودن، تأنیث | Viro | مَرد | Virino | زن |
| – ind - | شایستگی، سزاواری | Trinki | نوشیدن | Trinkinda | نوشیدنی، گوارا |
| – ing - | جای واحدِ چیزی | Kandelo | شمع | Kandelingo | شمعدان، جاشمعی |
| – ism - | مکتب، آموزه | Kapitalo | سرمایه | Kapitalismo | سرمایه‌داری، کاپیتالیسم |
| – ist - | پیروی مکتبی، شغل | Kapitalo | سرمایه | Kapitalisto | سرمایه‌دار |
| | | Pano | نان | Panisto | نانوا |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| – iv - | توانایی، قدرت | Pagi | پرداختن (پول) | Pagiva | قادربه‌پرداخت، مُستَطیع |
| – nj - | صمیمیت (مؤنث) | Patrino | مادر | Panjo | ماماًن‌جون، مادرجون |
| – obl - | ضرب، تکثیر | Du | دو | Duobla | دوبرابر، دوبل |
| – on - | تقسیم، بخش | Du | دو | Duona | یک‌دوم، نصف |
| – op - | دسته، گروه | Du | دو | Duope | دوتا دوتا |
| – uj - | مخزن، محل | Akvo | آب | Akvujo | مخزنِ آب |
| – ul - | شخص، فرد | Sporto | ورزش | Sportulo | (شخصِ) ورزشکار |
| – um - | مفاهیم متفاوت | Akvo | آب | Akvumi | آب دادن |

- **پسوند -end-- نشان‌دهنده‌ی بایستگی، واجب بودن و ضرورت و لزوم است، مانند:**

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| **--end-** | **لزوم، اجبار، ضرورت، بایستگی** | **pagi** | **پرداختن** | **pagenda** | **لازم‌الپرداخت** |
| | | **trinki** | **نوشیدن** | **trinkenda** | **بایدنوشیده‌شود** |
| | | **diri** | **گفتن** | **direnda** | **بایدگفته‌شود** |

**سه وجه افعال (بودن، شدن، کردن)، یا نحوه‌ی لازم و متعدی کردن افعال:**

| وجه بودن | معنی کلمه | وجه شدن | معنی کلمه | وجه کردن | معنی کلمه |
|---|---|---|---|---|---|
| **est.i** | **بودن** | **iĝ.i** | **شدن** | **ig.i** | **کردن** |
| est.i | بودن، وجودداشتن | est.iĝ.i | به‌وجود آمدن، ایجادشدن | est.ig.i | به‌وجود آوردن، ایجادکردن |
| blank.i | سفید بودن | blank.iĝ.i | سفید شدن | blank.ig.i | سفید کردن |
| san.i | سالم بودن | san.iĝ.i | سالم شدن، شفایافتن | san.ig.i | سالم کردن، شفادادن |
| sid.i | نشسته بودن | sid.iĝ.i | نشسته شدن، نشستن | sid.ig.i | نشسته کردن، نشاندن |
| sat.i | سیر بودن | sat.iĝ.i | سیر شدن | sat.ig.i | سیر کردن |

**چند مثال دیگر:**

| وجه بودن | معنی کلمه | وجه شدن | معنی کلمه | وجه کردن | معنی کلمه |
|---|---|---|---|---|---|
| star.i | ایستاده بودن، ایستادن | star.iĝ.i | ایستاده شدن، بلندشدن | star.ig.i | ایستاده کردن، ایستاندن |
| ruĝ.i | قرمز بودن | ruĝ.iĝ.i | قرمز شدن | ruĝ.ig.i | قرمز کردن |
| mal.san.i | بیمار بودن | mal.san.iĝ.i | بیمار شدن | mal.san.ig.i | بیمار کردن |
| mal.sat.i | گرسنه بودن | mal.sat.iĝ.i | گرسنه شدن | mal.sat.ig.i | گرسنه کردن |
| daŭr.i | ادامه داشتن | daŭr.iĝ.i | ادامه داده شدن | daŭr.ig.i | ادامه دادن |
| ven.i | آمدن | ven.iĝ.i | آورده شدن | ven.ig.i | آوردن |

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| وجه بودن | معنی کلمه | وجه شدن | معنی کلمه | وجه کردن | معنی کلمه |
|---|---|---|---|---|---|
| **leg.i** | **خواندن، مطالعه کردن** | **leg.iĝ.i** | | **leg.ig.i** | |
| **blu.i** | **آبی بودن** | **blu.iĝ.i** | | **blu.ig.i** | |
| **manĝ.i** | **خوردن** | **manĝ.iĝ.i** | | **manĝ.ig.i** | |
| **trink.i** | **نوشیدن** | **trink.iĝ.i** | | **trink.ig.i** | |
| **vid.i** | **دیدن** | **vid.iĝ.i** | | **vid.ig.i** | |
| **kon.i** | **شناختن** | **kon.iĝ.i** | | **kon.ig.i** | |

تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| infano | kudyk, byĉĉe | → | parol.iv.a infano | Kudyke qader be tykyllom |
| domo | ĥane | → | dom.aĉ.o | |
| amiko | dust | → | amik.in.o | |
| nomo | nam, esm | → | nom.iĝ.i | |
| amo | eŝq, dusti | → | am.ind.a | |
| vorto | loqyt | → | vort.ar.o | |
| domo | ĥane | → | dom.et.o | |
| domo | ĥane | → | dom.eg.o | |
| domo | ĥane | → | dom.et.aĉ.o | |
| domo | ĥane | → | | qysre myĥrube |
| manĝi | ĥordyn | → | manĝ.em.a | |
| pomo | sib | → | manĝ.ebl.a pomo | |
| piro | golabi | → | manĝ.ind.a piro | |
| teo | ĉaj | → | trink.ig.i teo.n | |
| kafo | qyhve | → | la kafo trink.iĝ.is | |
| amiko | dust, ryfiq | → | amik.ec.o | |
| Tehrano* | tehran | → | tehran.an.in.o | |

* مانند دیگر زبان‌هائی که با الفبای لاتین نوشته می‌شوند، در اسپرانتو نیز اسامی خاص (اماکن جغرافیائی مانند کشورها، شهرها ...) با حروف بزرگ شروع می‌شوند، مثل:

- **Tehran.o, London.o, Kaŝan.o, German.io, Iran.o, …**

ولی، هنگامی که از این اسامی صفت، قید یا اسم عام ساخته شود، دیگر با حروف بزرگ نوشته نمی‌شوند:

| صفت و موصوف | معنی | قید و فعل | معنی | اسم عام | معنی |
|---|---|---|---|---|---|
| tehran.a vetero | آب‌وهوای تهران | tehran.e vivi | زندگی کردن در تهران | Iran.an.o | (فرد) ایرانی |
| iran.a popolo | مردم ایران | iran.e loĝi | ساکن ایران بودن | tehran.an.o | (شهروند) تهرانی |
| london.a trafiko | ترافیک لندن | london.e esti | بودن در لندن | kaŝan.an.o | اهل کاشان |

| german.a lingvo | زبان آلمانی | german.e paroli | (به) آلمانی صحبت کردن | german.o | (فرد) آلمانی |
|---|---|---|---|---|---|

تمرین یک: لطفا به سوالات زیر پاسخ دهید

1- Ĉu vest.aĉ.o estas bela vesto?
2- Ĉu dom.aĉ.o estas bona domo?
3- Ĉu vi ŝatas parol.ad.ojn?
4- Kian nov.aĵ.on vi havas?
5- Ĉu vi estas tehran.an.o?
6- Ĉu vi estas myŝhyd.an.in.o?
7- Ĉu arb.ar.o estas ĝangalo?
8- Ĉu altajn arba.ar.ojn vi ŝatas?
9- Ĉu varm.eg.a teo estas trink.ebl.a?
10- Ĉu varm.et.a kafo (qyhve) estas trink.ind.a?
11- Ĉu vi ŝatas blank.ec.on de neĝo (byrf)?
12- Ĉu floroj estas belaj, bel.etaj, aŭ bel.egaj?
13- Ĉu vi ŝatas bel.egan mal.amikon, aŭ bel.etan amikon?
14- Ĉu vi ŝatas ekster.land.an.ojn (Ĥareĝi.ha.ra)?

تمرین دو: به سوالات زیر پاسخ دهید

1- Ĉu en larn.ej.o vi instruas?
2- Ĉu en librejo vi parolas?
3- Ĉu vi estas parol.em.a persono?
4- Ĉu vi ŝatas parol.em.ul.ojn?
5- Ĉu nun vi em.as paroli pri filozofi.o?
6- Kiajn ej.ojn vi preferas? Grandajn aŭ malgrandajn?
7- Ĉu vi estas an.o de libr.ejo?
8- Ĉu vi havas grandan il.ar.uj.on?
9- Ĉu vi havas mult.ajn il.ar.uj.et.ojn en via domo?

# همکلاسی Sam.klas.an.o

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| sama | hyman, hym- | | sam.klas.a | hym.kelasi (sefyt) |
| koro | qylb, del | | kora | qylbi, bateni |
| nova | noŭ, taze, ĝydid | | nov.aĵ.o | ĥybyr, ĉizi noŭ |
| trovi | jaftyn, pejda kyrdyn | | trov.iĝ.i | pejda/jaft ŝodyn |
| feliĉa | ĥoŝbyĥt | | feliĉ.eg.a | besjar ĥoŝbyĥt |
| pensi | fekr kyrdyn | | pens.em.a | fykur, motefykker |
| atingi | nael ŝodyn, residyn | → | ating.aĵ.o | dystavyrd |
| kara | yziz, gerami | | kar.ul.in.o | myhbube |
| scii | danestyn | | sci.em.a | konĝkav |
| baldaŭ | be.zudi, zud | | baldaŭ.a | aĝel, ynqyrib |
| studi | tyhsil kyrdyn | | stud.anto | mohyssel, daneŝĝu |
| celo | hydyf | | cel.i | hydyf gereftyn |
| vivo | zendegi, hyjat | | viv(o).plena | syrŝar yz zendegi, syrzende |

- Saluton al vi, mia kar.eg.a sam.klas.an.o! Kiel vi fartas?
    - Saluton, koran dankon, mi fartas tre bone. Kiel fartas vi kaj via am.inda kor.amik.in.o?
- Dankon. Ankaŭ mi kaj Mona fartas eg.e bone. Kian nov.aĵ.on?
    - Mi trovis tre bonan vort.ar.on de Esperanto en la inter.reto.
- Bon.ege, kio estas ĝia nomo kaj (inter.)ret.adreso? Ĉu ĝi estas kompleta aro?
    - Ĝi nom.iĝ.as Reta Vort.aro (ReVo) kaj ĝia adreso estas www.reta-vortaro.de/. Jes, mi pensas, ke ĝi estas kompleta vortaro.
- Bon.eg.e, mi ne sciis pri tio.
    - Kian novaĵon vi havas? Ĉu vi kaj Mona ge.edz.iĝos baldaŭ?
- Ni vere deziras tion, sed nun ni ne povas ge.edz.iĝ.i*.
    - Mi kore deziras, ke ambaŭ vi baldaŭ atingos al viaj celoj en la vivo.

- Dankon, dankon. Ankaŭ mi deziras bon.aĵ.ojn por vi kaj via kara familio.
- Mi esperas, ke ankaŭ vi feliĉ.iĝ.u en via vivo. Ĝis baldaŭ!

*چنان‌چه دو یا چند فعل پشت سر یک‌دیگر قرارگیرند، فقط فعل نخست زمان‌دار است، و بقیه به صورت مصدر (یعنی فعل بی‌زمان، با پایانه‌ی **i--** می‌آیند). چند مثال دیگر:

| | |
|---|---|
| Mi <u>dezir.as studi</u> medicinon. | Myn majelym tyhsil konym pezeŝki.ra. |
| Li <u>vol.as vidi</u> vin morgaŭ. | U miĥahyd bebinyd ŝoma.ra fyrda. |
| Ni <u>pov.as fini</u> tion baldaŭ. | Ma mityvanim tymam.konim an.ra be.zudi |
| Mi <u>dezir.us povi vidi</u> tiun filmon. | Myn majel (mi)budym betyvanym bebinym an film.ra. |

تمرین: لطفا به سوالات زیر پاسخ دهید:

1- Ĉu vi <u>ŝatas manĝi</u> pomon?
    - Ne, mi ne <u>ŝatas manĝi</u> pomon. Mi ŝatas manĝi piron.

2- Ĉu vi <u>deziras studi</u> medicinon?

3- Kion vi deziras studi?

4- Kian ananason vi <u>ŝatas manĝi</u>?

5- Ĉu homoj <u>povas antaŭ.vidi</u> la futur.o.n (ajynde)?

6- Ĉu ili <u>volas iri</u> al Ŝirazo?

7- Kiu <u>deziras antaŭ.vidi</u> la futuron?

8- Ĉu vi <u>deziras studi</u>, aŭ bezonas studi? Kion?

# Tabelvortoj aŭ korelativoj كلمات جدولی یا همبسته‌ها

| Neni– | I– | Ĉi– | Ki– | Ti– | جدولِ همبسته‌ها |
|---|---|---|---|---|---|
| هیچ – | یک – ی | هر– ، همه– | چه– ، کدام– | آن– | |
| Nenio | Io | Ĉio | Kio | Tio | –o |
| هیچ چیز | (یک) چیزی | هرچیز، همه چیز | چه چیز، کدام چیز | آن چیز | – چیز |
| Neniu | Iu | Ĉiu | Kiu | Tiu | –u |
| هیچ کس | (یک) کسی، شخصی | هرکسی، همه(کس) | چه‌کسی، کدام شخص | آن کس، آن‌شخص | –کس، – شخص |
| Nenia | Ia | Ĉia | Kia | Tia | –a |
| هیچ‌گونه | (یک) گونه‌ای | هرگونه، همه‌گونه | چگونه | آن‌گونه | – گونه |
| Nenie | Ie | Ĉie | Kie | Ti | –e |
| (در)هیچ‌جا | (در)(یک)جایی | (در)هرجا، همه‌جا | (در) کجا | (در) آن‌جا | (در) – جا |
| Nenies | Ies | Ĉies | Kies | Ties | –es |
| مالِ هیچ کس | مالِ(یک) کسی | مالِ هرکس، مالِ همه | مالِ چه‌کسی | مالِ آن‌کس | مالِ – کس |
| Nenial | Ial | Ĉial | Kial | Tial | –al |
| به‌هیچ علت، بدونِ دلیل | به(یک) علتی، به‌دلیلی | به‌هرعلت، به‌هر دلیل | چرا، به‌چه‌دلیل | به‌آن‌علت | – علت، دلیل، چرایی |
| Neniel | Iel | Ĉiel | Kiel | Tiel | –el |
| به‌هیچ‌ترتیب، هیچ‌طور | به‌ترتیبی | به‌هرترتیب، همه‌طور | به‌چه‌ترتیب، چطور | به‌آن‌ترتیب، آن‌طور | – ترتیب، طور |
| Neniam | Iam | Ĉiam | Kiam | Tiam | –am |
| هیچ‌وقت، هیچ‌گاه، هرگز | یک‌زمانی، یک‌وقتی، باری | هروقت، همیشه، هرگاه | چه‌وقت، کِی، کدام‌زمان | آن‌وقت، آن‌گاه، آن‌زمان | – وقت، گاه، زمان |
| Neniom | Iom | Ĉiom | Kiom | Tiom | –om |
| هیچ‌قدر، هیچ‌مقدار | (یک)قدری، مقداری | هرقدر، هراندازه | (به)چه‌مقدار،چقدر | (به)آن‌مقدار، آن‌قدر | – مقدار، اندازه، قدر |

* چنان‌چه قبل یا بعد از هریک از هم‌بسته‌های ستون -Ti (که همگی اشاره به دور هستند "آن")، واژه‌ی ĉi آورده شود، اشاره‌ی آن‌ها به نزدیک می‌شود "این"، مثل:

| | | |
|---|---|---|
| این چیز = ĉi tio = tio ĉi | → | آن چیز = tio |
| این گونه = ĉi tia = tia ĉi | → | آن گونه = tia |

** چنان‌چه پس از هریک از همبسته‌های سطر -u (که همگی اشاره به فَرد، کَس و شخص دارند)، یک اسم (--o) آورده شود، دیگر اشاره‌ی به فَرد، کَس یا شخص نخواهند داشت و تبدیل به صفت می‌شوند، مثل:

| | | |
|---|---|---|
| کدام پرنده آواز می‌خواند؟ = Kiu birdo kantas? | → | کدام‌شخص/کی می‌خواند؟ = Kiu kantas? |
| آن صندلی زیباست. = Tiu seĝo belas. | → | آن‌شخص زیباست. = Tiu belas. |

تمرین: لطفا به سوالات زیر پاسخ دهید

1- Kio estas via nomo?

2- Kie estas via domo?

3- Kia estas via domo?

4- Kia.n domon vi ŝatas havi?

5- Kiu havas aŭto(mobil)on?

6- Kiu birdo kantas?

7- Kia kaj kie estas via aŭto?

8- Kiu estas vi?

9- Kiu domo estas bona? La granda domo aŭ la malgranda domo?

10- Kiun tablon vi ŝatas? La altan aŭ la mal.altan?

11- Kies libro estas sur la tablo?

12- Kies librojn vi ŝatas legi (ĥandyn)?

13- Kies filmojn vi deziras vidi/spekti?

14- Kiam vi deziras iri al via domo?

15- Kiom vi amas viajn ge.patrojn?

16- Kial vi tiom amas viajn gepatrojn?

17- Kiel vi volas iri al via domo?

18- Ĉu ĉie ekzistas/estas bonaj homoj?

19- Kies estas ĉi tiuj libroj?

20- Kiam vi vidis tiun ĉi filmon?

**Kio estas via nomo?** اسم شما چیست؟

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| fari | ynĝam dadyn, kyrdyn | → | bon.far.ant.o | nikukar |
| aero | hyva | | aer.a | hyvai |
| frato | byradyr | | frat.in.o | ĥahyr |
| mastro | yrbab | | dom.mastro | yrbabe ĥane |
| vetero | (abo)hyva | | veter.aĉ.o | (abo)hyvaje byd |
| hodiaŭ | emruz | | hodiaŭ.a | emruzi |
| polui | alude kyrdyn | | polu.iĝ.i | alude ŝodyn |
| naski | bedonja avyrdyn, zaidyn | | nask.iĝ.i | motevylled ŝodyn |
| inĝeniero | mohyndes | | inĝeniera | mohyndesi |
| universitato | daneŝgah | | universitata | daneŝgahi |
| ĉar | zira, ĉon(ke) | | ĉar.oj | zira.ha, elyl |
| aĝo | senn | | sam.aĝ.a | hymsenn |
| --iĝ- | ŝodyn, gyŝtyn | | grand.iĝ.i | bozorg ŝodyn |
| domo | ĥane | | flor.dom.o | golĥane |
| okcidento | qyrb, myqreb, baĥtyr | | okcidenta | qyrbi, baĥtyri |
| veni | amydyn | | kun.ven.o | hymajeŝ, bahymad |
| fermi | bystyn | | mal.ferm.i | baz kyrdyn |
| sed | vyli, ymma, likyn | | sed.i | ymma (dyr kar) avyrdyn |
| jaro | sal | | unu.jar.a | jeksale |
| laboro | kar | | labor.ej.o | kargah, myhylle kar |

- **Saluton!**
    - **Saluton, kiel vi fartas?**
- **Dankon. Mi fartas bone. Kaj vi?**
    - **Ankaŭ mi fartas bone. Kor.an dankon.**
- **Mia nomo estas Ymir. Kio estas via nomo?**
    - **Mia nomo estas Yhmyd. Yhmyd Izydi. Kio estas via famili.a nomo?**
- **Mia familia nomo estas Ŝokuhi. Mi havas tri ge.fratojn: unu frat.in.on kaj du fratojn. Kio pri vi?**
    - **Mi ne havas frat.inon. Mi havas unu fraton.**
- **Kio estas la nomo de via frato? Kiom aĝas li?**
    - **Behnam, li nom.iĝas Behnam, kaj li estas 20-jar.a. Kiel nom.iĝas viaj gefratoj? Kiom-aĝaj ili estas?**
- **Ili.aj nomoj estas Mina, Mehdi kaj Mazijar. Ili estas 20-jara, 24-jara kaj 26-jara, respektiv.e.**
    - **Kio estas viaj ge.patroj?**
- **Mia part.ino estas dom.mastr.ino kaj mia patro estas inĝeniero. Kion faras viaj ge.patroj?**
    - **Mia patrino instruas fizik.on en universitato kaj mia patro laboras en poŝt.ofic.ejo. Hodiaŭ la patr.ino ne iris al la laboro ĉar universitatoj ferm.iĝ.is pro aer.poluo.**
- **Jes, hodiaŭ la vetero estas tre mal.varma kaj aero estas ege mal.pura. Sed mia patro iris al la labor.ejo.**
    - **Kie vi nask.iĝ.is? Ĉu en Tehrano?**
- **Jes, mi nask.iĝis en Tehrano, sed miaj ge.patroj nask.iĝis en Yhvazo.**
    - **Kiam ili venis al Tehrano? Kie estas via domo?**
- **Ili venis al Tehrano antaŭ 30 jaroj. Nia domo estas en la okcidenta parto de Tehrano.**

تمرین: لطفا به سوالات زیر پاسخ دهید:

1- Kio estas via nomo kaj familia nomo?

2- Ĉu via patr.ino estas dom.mastr.ino?

3- Ĉu nun vi stud.as en universitato?

4- Kie estas via labor.ejo?

5- Kiaj estas la aero kaj la vetero hodiaŭ?

6- Kie kaj kiam vi nask.iĝis?

7- Kiam kaj kie naskiĝis viaj ge.patroj?

-

# Prepozici.oj حروف اضافه

**جدول زیر حاوی تمامیِ حروف اضافه‌ی اسپرانتو است. طبق قاعده‌ی هشتم از قواعد شانزده‌گانه‌ی اسپرانتو، پس از حروف اضافه، باید حالت *فاعلیِ* اسامی یا ضمایر بیاید (نه حالت *مفعولی* با پایانه‌ی n--). بنابراین، جمله‌ی Vi iru kun ili! صحیح است، نه: Vi iru kun ilin!**

| حرف اضافه | معنیِ آن | مثال | معنیِ مثال |
|---|---|---|---|
| al | به (طرف)، به‌سوی | al la domo | به‌سوی خانه |
| anstataŭ | به‌جای، درعوضِ | anstataŭ mi | به‌جای من |
| antaŭ | قبل از، درجلوی، پیش از | antaŭ la domo | درجلویِ خانه |
| apud | (در)کنارِ، نزدیکِ | apud la domo | کنارِ خانه |
| ĉe | پهلویِ، نزدِ، لبِ | ĉe la maro | لَبِ دریا |
| ĉirkaŭ | (در)حدودِ، اطرافِ | ĉirkaŭ la urbo | (در) اطرافِ شهر |
| da | از (مقدار، اندازه) | glaso da akvo | (به‌اندازه‌ی) یک لیوان (از) آب |
| de | کسره‌ی اضافی، از | la domo de la patro | خانه‌ی پدر |
| dum | درطولِ، حینِ، مادامی‌که | dum li estis tie | مادامی که او آن‌جا بود |
| ekster | خارجِ، بیرون(از) | ekster Tehrano | خارج از تهران |
| el | از(داخلِ، درونِ) | el la sako | از (درونِ) ساک |
| en | در، درونِ، داخلِ | en la domo | در خانه، درونِ خانه |
| ĝis | تا | ĝis la kvara horo | تا ساعت چهار |
| inter | (در)بینِ، میانِ | inter la homoj | در بینِ انسان‌ها |
| je | مفاهیم متفاوت | je la tria horo | سرِ ساعتِ سه |
| kontraŭ | ضدِ، روبرویِ، علیهِ، مقابلِ | kontraŭ la domo | روبروی خانه، مقابلِ خانه |
| krom | علاوه‌بر، غیر از، علاوه‌بر | krom mi | غیر از من، علاوه‌برمن |
| kun | با، به‌همراهِ، همراه‌با | kun li | به‌همراهِ او |
| laŭ | بنابرِ، له، به‌عقیده‌ی | laŭ ili | به‌عقیده‌ی ایشان |
| malgraŭ | علی‌رغمِ، برخلافِ | malgraŭ tio ke | برخلافِ آن‌که |
| per | به‌وسیله‌ی، توسطِ، با | per aŭto | به‌وسیله‌ی اتومبیل |
| po | به‌مقدارِ، به‌اندازه‌ی | po 2 klilogramoj | به‌اندازه‌ی ۲ کیلوگرم |
| por | برای، درجهتِ | por paco | برای صلح |
| post | پس‌از، بعد از | post 3 horoj | پس از سه ساعت |

| حرف اضافه | معنی آن | مثال | معنی مثال |
|---|---|---|---|
| preter | ازکنار، ازجنب | preter tiu domo | از کنارِ آن خانه |
| pri | راجع‌به، درباره‌ی، درموردِ | pri tio | راجع‌به آن |
| pro | به‌خاطرِ | pro homeco | به‌خاطرِ انسانیت |
| sen | بدونِ، بی، فاقدِ | sen salo | بدونِ نمک |
| sub | زیرِ، تحت | sub la tablo | زیرِ میز |
| super | فوقِ، بالای، برفرازِ | Super ni estas la ĉielo. | بالای (سرِ) ما آسمان است. |
| sur | روی(سطحِ) | sur la tapiŝo | روی فرش |
| tra | ازمیانِ، ازبینِ، ازلابلایِ | tra la ĝangalo | ازمیانِ جنگل |
| trans | آن‌طرفِ، (ما)ورایِ | trans la rivero | آن‌طرفِ رودخانه |

در زبان اسپرانتو راه برای ساختن حروف اضافه‌ی جدید نیز از ریشه‌ی کلمات، بسته نیست، به‌عنوان مثال، می‌توان از واژه‌ی fari (به‌معنی *انجام دادن*) حرف اضافه‌ی far (به‌معنی *انجام‌شده توسطِ* یا *به‌وسیله‌ی*) را فراساخت، و یا از کلمه‌ی rilato (*رابطه*)، حرف اضافه‌ی rilat (*در رابطه با*) را درست کرد.

**مانند:**

| | |
|---|---|
| **Hamleto <u>far</u> Ŝekspiro** | **هملت <u>کارِ</u> شکسپیر** |
| **<u>Rilat</u> tio, mi parolos poste.** | **<u>دررابطه‌با</u> آن‌چیز بعداً صحبت خواهم کرد.** |

**همان‌طور که در بالا گفته شد، بنابر یکی از قواعد 16گانه‌ی دستوری زبان اسپرانتو، پس از حروف اضافه، کلمات (اسامی یا ضمایر) با حالت <u>فاعلی</u> می‌آیند، نه با حالت <u>مفعولی</u> (همانند زبان فارسی و برخلاف زبان انگلیسی). مانند:**

| در اسپرانتو | در فارسی | در انگلیسی |
|---|---|---|
| **Ir.u kun <u>li</u>.** | **با <u>او</u> بروید.** | **Go with <u>him</u>.** |
| **Mi dir.is tio.n al <u>ŝi</u>.** | **من آن را به <u>او</u> گفتم.** | **I told that to <u>her</u>.** |
| **پس از حروف اضافه <u>حالت فاعلی</u> ضمایر می‌آیند.** | **پس از حروف اضافه <u>حالت فاعلی</u> ضمایر می‌آیند.** | **پس از حروف اضافه <u>حالت مفعولی</u> ضمایر می‌آیند.** |

**توجه: از این نظر، آن‌چه در اسپرانتو و فارسی وجود دارد، منطقی است، چراکه اسم یا ضمیر هنگامی که باواسطه (یعنی با حرف اضافه) می‌آیند، دیگر نباید حالت مفعولِ بی‌واسطه (یعنی بدون حرف اضافه) داشته باشند. به‌عبارت دیگر، یا باید از حرف‌اضافه استفاده کرد، یا از حالت مفعولِ مستقیم (نه هردوی آن‌ها به‌طور هم‌زمان).**

## خارجاز ایران Ekster Irano

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| veni | amydyn | → | ven.igi | avyrdyn |
| memori | be jad daŝtyn | | memoro | hafeze, jad, ĥater |
| monato | mah (30 ruz) | | monata | mah(ij)ane |
| tamen | ba in voĝud | | tamen.a | mywylvysfi |
| prava | dorost, byr.hyq | | prav.ig.i | moheq danestyn |
| kelk.a | qydri | | kelk.a.j | ĉynd(ta), tewdadi |
| tempo | zyman, vyqt | | sam.temp.e | (betoŭre) hymzyman |
| Angl.io | engelestan | | angl.a | engelisi |
| diri | goftyn | | dir.aĵ.o | gofte |
| ĝoja | ĥoŝ.hal | | ĝoj.ig.i | ĥoŝhal kyrdyn |
| vero | hyqiqyt | | ver.am.a | hyqiqyt.dust |
| lando | keŝvyr, syrzymin | | sam.land.an.o | hym.vytyn, hymkeŝvyr |

**- Saluton! Mia kara amiko!**

**- Saluton, kiel vi fartas?**

**- Dankon. Mi fartas bone. Kiel fartas vi kaj viaj famili.an.oj?**

**- Ankaŭ mi kaj miaj familianoj fartas bone. Kor.an dankon. Ĉu viaj ge.patroj nun estas en Irano?**

**- Jes, ili re.venis el Angl.io. Ili estis tie ĉirkaŭ du monatoj.**

**- Mi memoras, ke vi iris kun ili antaŭ kelkaj monatoj.**

**- Jes, vi pravas, mi iris kun ili, sed pro mia universitato mi re.venis sen ili antaŭ unu monato.**

**- Ĉu vi havis bonan tempon ekster Irano? Diru al mi pri Anglio, ĉu mal.varma lando?**

**- Jes, mi havis tre bonan tempon dum mi estis ekster Irano, tamen mi vere ĝojas, ke mi re.venis al Irano, ĉar tie estis tre malvarme.**

## قیدهای تک‌ایستا

قیدهای تک‌ایستای اسپرانتو عبارت است از:

| قید تک‌ایستا | معنی | قید تک‌ایستا | معنی |
|---|---|---|---|
| adiaŭ | خداحافظ | jes | بلی، آری |
| ajn | باشد، بُود (بی تفاوتی) | ju | هر قدر |
| almenaŭ | لااقل، دستِ‌کم، حداقل | ĵus | همین الان، لحظه‌ای پیش |
| ankaŭ | هم، نیز، هم‌چنین | kvazaŭ | گویی، انگار |
| ankoraŭ | هنوز، هم‌چنان | mem | خودش، خود |
| apenaŭ | به‌سختی، تقریبا | morgaŭ | فردا |
| baldaŭ | به‌زودی | ne | نه، خیر |
| ĉi | این | nun | حال، حالا، اکنون |
| ĉu | آیا | nur | فقط، تنها |
| do | پس، بنابراین، درنتیجه | plej | "— ترین" |
| eĉ | حتی | pli | "— تر" |
| for | دور، دوردست | plu | باز هم، بیش‌تر، دیگر |
| hieraŭ | دیروز | preskaŭ | تقریباً، نه کاملاً |
| hodiaŭ | امروز | tre | خیلی (زیاد) |
| ja | البته (که)، مطمئناً، بله البته | tro | بیش از حد |
| jam | (حالا) دیگر، اکنون، هم‌اکنون | tuj | فوراً، زود |

**در اسپرانتو با قیدهای تک‌ایستا – مانند تمامی واژه‌های تک‌ایستای دیگر – می‌توان کلمات پایانه‌دار نیز ساخت، مانند:**

| | | | |
|---|---|---|---|
| **adiaŭ.i** | **ĥoda.hafezi kyrdyn** | **mem.o** | **ĥiŝtyn, nyfs, ĥod** |
| **hieraŭ.a** | **diruzi, myrbut be diruz** | **nun.tempe** | **dyr hale hazer** |
| **jes.i** | **byle goftyn, tywjid kyrdyn** | **pli.igi** | **biŝtyr kyrdyn, yfzudyn** |
| **ne.i** | **nyfj kyrdyn, ĝyvabe mynfi dadyn** | **tro.igi** | **mobaleqe/efrat kyrdyn** |

# Vojaĝo al Ŝirazo سفری به شیراز

| dum | dyr tejje, dyr tule | | dum.viv.a | dyr.tule.omr, omri |
|---|---|---|---|---|
| longa | tyvil, tulani | | long.o | tul, deraza |
| pasi | gozyŝtyn | | pas.ig.i | gozyrandyn |
| vojaĝo | syfyr, mosaferyt | | vojaĝ.em.a | mosaferyt.dust |
| plaĉa | ĥoŝ(ajynd) | | mal.plaĉ.a | naĥoŝajynd |
| gasto | mehman | | gast.ig.i | mehman kyrdyr |
| sana | salem | | re.san.ig.i | ŝyfa dadyn |
| onklo | ymu, daji | | onkl.in.o | ymme, ĥale |
| aŭdi | ŝenidyn | | aŭd.ebl.a | qabele.ŝenidyn |
| knabo | pesyr | → | knab.in.o | doĥtyr |
| biologo | zist.ŝenas | | kosmo.biologo | zistŝenase kejhani |
| kuzo | pesyr.daji, pesyr.ymu | | kuz.in.o | doĥtyr.daji, doĥtyr.ymu |
| nokto | ŝyb | | nokt(o).mez.o | nime.ŝyb |
| el | yz, yz dyrune yz omqe | | el.kor.a | yz symime qylb yz tyhe del |
| mal.varma | syrd | | mal.varm.um.o | syrma.ĥordegi |
| planto | gijah | | plant.id.o | nyhale gijah |
| lasta | aĥyri(n), yĥir | | lasta.temp.e | yĥiryn |

- Saluton Ara! Kiel vi fartas? Kie vi estis dum tiom longa tempo?
- Saluton Mina, el.koran dankon, mi fartas bon.ege. Mi estis en Ŝirazo por preskaŭ unu monato. Kiel fartas vi kaj via kara familio?
- Dankon. Ankaŭ mi kaj la familio fartas bone. Nur mia mal.pli granda frato, Dara, pas.igis mal.varm.um.on. Kia estis la vojaĝo? Ĉu ŝiraza vetero bonis? Kie vi tra.noktis? Ĉu en hotelo?
- Bone ke Dara jam re.san.iĝ.is. Tio estis ege bona vojaĝo por mi, ĉar kaj la vetero estis tre plaĉa, kaj ni gastis ĉe mia onklo. Ĉiu.tage mi estis kun la ge.kuzoj.
- Mi tre gajas aŭdi tiel bonajn nov.aĵ.ojn pri vi kaj via plaĉa vojaĝo. Kiom da ge.kuzoj vi havas? Kion ili faras?

- Dankon kara. Mi havas unu kuzon, Behruz, kaj du kuz.inojn, Behnaz kaj Behĝyt. Ĉiuj ili studas en universitato de Ŝirazo.

- Kian nov.aĵon vi havas? Ĉu vi ne vojaĝ.is lasta.tempe?

- Ne mi ne vojaĝis dum la tuta last.jaro. Mi pensas, ke mi jam vidis vian kuzon, Behruz. Ĉu li ne estas tiu knabo, kiu last.jare estis en via nask.iĝ.taga festo?

- Jes, ja vi pravas. Vi bone memoras lin.

- Pri kio li studas?

- Li studas pri biologio. Li ek.de infan.aĝo deziris biolog.iĝi. Li ĉiam amis ĉiajn plantojn.

- Tre interese. Li devas esti ege feliĉa, ĉar li studas tion, kion li vere ŝatas. Bedaŭr.inde mi ne povis studi tion, kion mi vere ŝat.is.

- Kion vi ŝat.us studi?

## اعداد

## Nombroj

اعداد اصلیِ اسپرانتو عبارت است از:

| | | | |
|---|---|---|---|
| unu | یک | naŭ | نه |
| du | دو | dek | ده |
| tri | سه | cent | صد |
| kvar | چهار | mil | هزار |
| kvin | پنج | miliono | میلیون |
| ses | شش | miliardo (= mil milionoj) | میلیارد |
| sep | هفت | | |
| ok | هشت | nul (= nulo) | صفر |

برای ساختن اعداد اصلی ترکیبی، از این قاعده استفاده می‌شود که: اگر عددی قبل از dek, cent, mil, miliono, miliardo, ... بیاید، در آن ضرب می‌شود. و چنان‌چه پس از آن قرار گیرد، با آن جمع می‌شود. مانند:

dudek = ۲×۱۰= ۲۰      dek du = ۱۰+۲=۱۲

tridek = ۳×۱۰= ۳۰      dek tri = ۱۰+۳=۱۳

dudek mil = ۲×۱۰×۱۰۰۰=۲۰۰۰۰      mil dek du = ۱۰۰۰+۱۰+۲=۱۰۱۲

mil tricent okdek kvar = ۱۰۰۰+۳×۱۰۰+۸×۱۰+۴=۱۳۸۴

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 2 | mil | 2 | cent | 2 | dek | 1 |
| 3 | | 3 | | 3 | | 3 |
| 4 | | 4 | | 4 | | 4 |
| 5 | | 5 | | 5 | | 5 |
| 6 | | 6 | | 6 | | 6 |
| … | | … | | … | | … |
| | | | | 21 = 2dek 1 = dudek unu | | |
| | | 331 = 3cent 3dek 3 = tricent tridek unu | | | | |
| 4444 = 4mil 4cent 4dek 4 = kvarmil kvarcent kvardek kvar | | | | | | |

## اعداد ترتیبی (وصفی) و اعداد قیدی

| عدد | ترجمه‌ی عدد | عدد ترتیبی | ترجمه | عدد قیدی | ترجمه |
|---|---|---|---|---|---|
| **unu** | یک | unu.a | اولین، نخستین | unu.e | اولاً |
| **du** | دو | du.a | دومی، دومین | du.e | دوماً، ثانیاً |
| **dek du** | دوازده | dek du.a | دوازدهمی | dek du.e | دوازدهماً |
| **cent** | صد، یک‌صد | cent.a | صدمی، صدمین | cent.e | صدماً |

تمرین: اعداد زیر را بخوانید و با حروف بنویسید

| عدد | عدد به حروف | | عدد | عدد به حروف |
|---|---|---|---|---|
| **123** | (unu)cent du.dek tri | | 1887 | |
| **1398** | | | 1859 | |
| **2019** | | | 1917 | |
| **777** | | | 2030 | |

تمرین: اعداد ترتیبی زیر را بخوانید و با حروف بنویسید

| عدد | عدد به حروف | | عدد | عدد به حروف |
|---|---|---|---|---|
| **12a** | dek du.a | | 20a | |
| **5a** | | | 1000a | |

## ساختن کلمات دیگر (کلمات ترکیبی) از اعداد

**تمرین: خانه‌های خالی را پُر کنید:**

| واژه‌ی اسپرانتو | معنیِ آن به فارسانتو | واژه‌ی اسپرانتو | معنیِ آن به فارسانتو |
|---|---|---|---|
| persono | nyfyr | du.preson.a | do.nyfyre |
| ĉambro | otaq | tri.ĉambr.a | |
| unu.o | vahed | unu.o de long.o | vahede tul |
| unu.iĝ.i | jeki.ŝodyn, mottyhed ŝodyn | unu.ig.i | jeki.kyrdyn, mottyhed kyrdyn |

| | | | |
|---|---|---|---|
| unu.ec.o | vyhdyt | unu.ec.ig.i | |
| unu.ec.o | vyhdyt | | vyhdyt jaftyn |
| piedo | | kvar.pied.a | ĉ(ah)ar.pa |
| peco | tekke, qytwe | tri.pec.a | se.tekke |

## Ven.u ĉe la Lagon! بیائید کنارِ دریاچه!



**فعلِ حرکتی:** بنابر یکی از قواعد دستوری 16گانه‌ی اسپرانتو، (مانند زبان آلمانی) مقصد حرکت در جملاتی که فعل آن‌ها دارای حرکت جهت‌دار است، پایانه‌ی مفعولی (n--) می‌گیرند، مانند:

| | |
|---|---|
| **Ir.u en la ĉambro!** | راه‌بروید در اتاق! (الآن داخل اتاق هستید) |
| **Ir.u en la ĉambro.n!** | بروید در اتاق! (الآن خارج اتاق هستید) |
| | |
| **Birdo flug.is en la ĝardeno.** | پرنده‌ای پرواز کرد در (داخل) باغ. (از ابتدا در باغ بود) |
| **Birdo flug.is en la ĝardeno.n.** | پرنده‌ای پرید (و رفت) توی باغ. (ابتدا در باغ نبود) |
| | |
| **La infano saltas sur la lito.** | بچه روی تخت (بالا و پائین) می‌جهد. |
| **La infano saltas sur la lito.n.** | بچه می‌جهد به‌روی تخت. (تاقبل‌ازآن، روی تخت نبود) |

## Novaj Vortoj واژگان جدید

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **gaja** | **ŝad, ĥoŝ.ha** | → | **gaj.ig.a** | **ĥoŝhal.konynde** |
| **fakto** | **ymr, vaqeijjy** | | **fakte** | **dyr.vaqew** |
| **lago** | **dyrjaĉe** | | **lag.eto** | **berke, abgir** |
| **promeni** | **gyrdeŝ kyrdyn** | | **promen.ejo** | **gyrdeŝgah** |
| **ĝuste** | **dyqiqyn** | | **mal.ĝusta** | **qylyt, eŝtebah** |
| **arto** | **honyr** | | **art.e.far.it.a** | **mysnui, honyri** |
| **inviti** | **dywvyt kyrdyn** | | **invit.ilo** | **dywvyt.name** |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ludi | bazi kyrdyn | | lud.ilo | ysbab.bazi |
| ebria | (syr)myst, bi.ĥod | | ebri.iga | (syr)myst.konynde |
| peti | ĥaheŝ kyrdyn | | pet.egi | eltemas kyrdyn |
| nubo | ybr | | nub.iĝi | ybri ŝodyn |
| verda | sybz | | verd.ejo | sybze.zar |
| ĉielo | as(e)man | | ĉiel.arko | ryngin.kyman |
| kvankam | hyr.ĉynd | | kvankam.a | hyrĉyndi |
| monto | kuh | | mont.aro | reŝte.kuh |
| rivero | rud(ĥane) | | river.eto | nyhr(e ab) |
| ŝtono | syng | | ŝton.ego | syĥre |
| folio | byrg, vyryq | | foli(um)i | byrg dadyn, vyryq zydyn |
| proksima | nyzdik | | proksim.um.e | tyqribyn |
| planto | gijah | | plant.i | kaŝtyn |

- **Saluton mia kara amiko, kia bona vetero! Kiel vi fartas en tia vetero?**
- **Saluton, el.koran dankon, mi fartas ege bone. Fakte la bona vetero tre gaj.igas min. Kiel vi kaj viaj ge.patroj fartas?**
- **Dankon. Ankaŭ mi kaj la ge.patroj fartas tre bone. Kian nov.aĵ.on?**
- **La plej bona nov.aĵo estas la bela vetero kaj la pura aero. Ĝuste pro tio, mi petis vin veni ĉe la lagon. Mi ŝat.egas promeni ĉirkaŭ ĝi.**
- **Jes, ankaŭ mi tre ŝatas la lagon. Kvankam ĝi estas art.e.far.it.a, tamen ĝi estas tre granda kaj bela.**
- **La blua ĉielo, la blankaj nuboj kaj la proksima ĝangalo ebri.ig.as min.**
- **Egan dankon por via invito, ankaŭ mi nun havas tre bonan tempon ĉi tie, kun vi, kaj ĉe la lago.**
- **La lago re.memor.igas al mi pri nia infan.aĝo. Ni ĉiam ludis ĉirkaŭ ĝi. Tiam la arboj estis tre mal.altaj, kaj ne ekzistis multaj plantoj.**

# انواع مختلف جمله

## Diversaj Specoj de Frazoj

برای آشنا شدن با ساختار جمله در زبان اسپرانتو، که از انعطاف بسیار زیادی برخوردار است – و ارکان اصلی آن را (فاعل، مفعول و فعل) می‌توان به هر یک از شش حالت ممکن در کنار یک‌دیگر قرار داد، بدون آن‌که معنی جمله تغییر کند – در این‌جا به ذکر چند جمله، از انواع گوناگون، همراه با معنی آن اکتفا می‌شود:

| جمله (frazo) | معنی (signifo) | نوع جمله |
|---|---|---|
| Hieraŭ pluvis, hodiaŭ neĝas, morgaŭ sunos. | دیروز باران بارید، امروز برف می‌آید، فردا آفتابی خواهد بود. | خبری (گذشته، حال و آینده) |
| Bonvole donu libron al mi. | لطفا کتابی به من بدهید. | تمنایی، خواهشی |
| Ĉiuj amas pacon kaj amikecon. | همه عاشق صلح و دوستی هستند. | خبری تعمیمی |
| Homeco estas granda espero por la homaro. | انسانیت امید بزرگی برای بشریت است. | خبری |
| Nenie estas pli bone ol hejme. | هیچ‌جایی بهتر از خانه نیست. | خبریِ منفی |
| Neniu scias ĉion. | هیچ‌کسی همه‌چیز را نمی‌داند. | خبریِ منفی |
| Ĉu la vero venkas? | آیا حقیقت پیروز می‌شود؟ | سوالی |
| Jes, la vero ĉiam venkas. | آری، حقیقت همیشه پیروز می‌شود. | پاسخ مثبت |
| Ĉu ĉio estas malesperiga? | آیا همه‌چیز مایوس‌کننده است؟ | سوالی |
| Ne, ne ĉio estas malesperiga. | خیر، همه‌چیز هم مایوس‌کننده نیست. | پاسخ منفی |
| Ĉu vi ne volas lerni Esperanton? | آیا نمی‌خواهید اسپرانتو را بیاموزید؟ | سوالیِ منفی |
| Estu ĝentila, tamen ne lasu aliajn ĝeni vin. | مودب باشید، با این وصف اجازه ندهید دیگران اذیت‌تان کنند. | امری |
| Ne manĝu rapide! | تند غذا نخورید! | امری منفی (نهیی) |
| Se li estus riĉa, li helpus al vi. | اگر او ثروت‌مند بود، به‌شما کمک می‌کرد. | شرطیِ ناممکن |
| Se vi bone studas, vi sukcesiĝos. | اگر خوب بخوانید، موفق خواهید شد. | شرطی ممکن |
| Kiaj belaj okuloj! | چه چشمانِ زیبایی! | تعجبی |

### تمرین یک: خانه‌های خالی را پُر کنید:

| جملات اسپرانتو | معنی آن‌ها به فارسی | نوع جمله |
|---|---|---|
| Ŝi estas riĉ.a. | او ثروتمند است. | خبری |
| Ĉu ili estas riĉ.a.j? | آیا آن‌ها ثروتمند هستند؟ | سوالی |
| | خیر، آن‌ها ثروتمند نیستند. | پاسخِ منفی |
| Se mi riĉ.iĝ.os, mi aĉet.os grandan domon. | اگر من ثروتمند شوم، خانه‌ی بزرگی خواهم خرید. | شرطی ممکن |
| Se mi est.us arbo, mi don.us miajn fruktojn al ĉiuj. | اگر من درخت بودم، میوه‌هایم را به همه می‌دادم. | شرطی غیر ممکن |
| Kiaj altaj arboj! | | |
| Ĉu vi ne manĝis? | | |
| Manĝ.u suffice! | بخورید به‌اندازه‌ی کافی! | |
| Ne lud.u multe! | بازی نکنید زیاد! | |

### تمرین دو: خانه‌های خالی را پُر کنید:

| جملات اسپرانتو | معنی آن‌ها به فارسی | نوع جمله |
|---|---|---|
| La mondo estas grand.a. | دنیا بزرگ است. | خبری |
| | آیا دنیا بزرگ است؟ | سوالی |
| | خیر، دنیا بزرگ نیست | پاسخِ منفی |
| | آری، دنیا بزرگ است. | پاسخ مثبت |
| Se ni ne zorg.os pri la tero, ĝi pere.os. | اگر ما مراقب زمین نباشیم، از بین خواهد رفت. | |
| Se mi est.us maro, mi dron.ig.is neniun. | اگر من دریا بودم، هیچ کسی را غرق نمی‌کردم. | |
| Kiaj belaj vortoj! | چه کلمات زیبائی! | |
| Ĉu vi ne ŝatas pomon? | | سوالی منفی |
| Parol.u mal.laŭt.e! | آرام (یواش) صحبت کنید! | |
| Ne parol.u laŭt.e! | بلند صحبت نکنید! | |

# La Vojo راه

| | |
|---|---|
| Tra densa mallumo briletas la celo, | از میانِ تاریکیِ انبوه هدفی سوسو می‌زند، |
| al kiu kuraĝe ni iras. | که به‌سوی آن شجاعانه ره می‌نوردیم. |
| Simile al stelo en nokta ĉielo, | همانند ستاره‌ای در آسمانِ شب، |
| al ni la direkton ĝi diras. | مسیر حرکت را به ما می‌نمایاند. |
| Kaj nin ne timigas la noktaj fantomoj, | و ما را از اشباح شبانه هراسی نیست، |
| nek batoj de l' sortoj, nek mokoj de l' homoj, | و نه از ضربات سرنوشت و تمسخرِ آدمیان، |
| ĉar klara kaj rekta kaj tre difinita | چراکه روشن، مستقیم و کاملاً مشخص است |
| ĝi estas, la voj' elektita. | راهی که برگزیده‌ایم. |
| | |
| Nur rekte, kuraĝe kaj ne flankiĝante, | فقط مستقیم، باشهامت و بدونِ انحراف، |
| ni iru la vojon celitan! | باید راهی را درنوردیم که هدف گرفته‌ایم! |
| Eĉ guto malgranda, konstante frapante, | قطره‌ای کوچک حتی، با ضربات مداوم خود، |
| traboras la monton granitan. | کوه خارا را سوراخ می‌کند. |
| L' espero, l'obstino kaj la pacienco – | امید، پایداری و شکیبایی – |
| jen estas la signoj, per kies potenco | نمادهایی است، که با قدرتِ آن |
| ni paŝo post paŝo, post longa laboro, | گام به گام، پس از کوششی طولانی، |
| atingos la celon en gloro. | با جلال و شکوه به هدف‌مان خواهیم رسید. |
| | |
| Ni semas kaj semas, neniam laciĝas, | ما بذر می‌افشانیم و بذر می‌افشانیم، و هرگز خسته نمی‌شویم، |
| pri l' tempoj estontaj pensante. | چراکه در اندیشه‌ی زمان‌های آینده‌ایم. |
| Cent semoj perdiĝas, mil semoj perdiĝas, – | صدها و هزارها بذر به‌هدر می‌روند، – |
| ni semas kaj semas konstante. | اما ما همچنان بذر می‌افشانیم. |
| "Ho, ĉesu!" mokante la homoj admonas, – | آدمیان تسخرزنان ما را نکوهش می‌کنند که: "دیگر بس است!"، – |
| "Ne ĉesu, ne ĉesu!" en kor' al ni sonas: | ولی در قلب ما این ندا طنین می‌اندازد که: "ادامه دهید، ادامه دهید! |
| "Obstine antaŭen! La nepoj vin benos, | با پایداری پیش روید، نوادگان‌تان به‌یاری‌تان خواهند آمد، |
| se vi pacience eltenos". | اگر شما با شکیبایی تحمل کنید". |
| | |
| Se longa sekeco aŭ ventoj subitaj | اگر خشک‌سالیِ طولانی یا بادهای سهم‌گین |
| velkantajn foliojn deŝiras, | سببِ کَنده شدن برگ‌های پژمرده گردند، |
| ni dankas la venton, kaj, repurigitaj, | ما باد را سپاس خواهیم گفت و پس از این پیرایش، |
| ni forton pli freŝan akiras. | نیرویی تازه‌تر می‌یابیم. |
| Ne mortos jam nia bravega anaro, | یارانِ بس شجاع ما فنا نخواهند شد، |
| ĝin jam ne timigos la vento, nek staro, | نه باد و نه موانع دیگر، ایشان را نخواهد ترساند، |
| obstine ĝi paŝas, provita, hardita, | با پایداری هم‌چنان گام خواهند برداشت، مجرب و آب‌دیده، |
| al cel' unufoje signita! | به‌سوی هدفی که یک‌بار (برای همیشه) تعیین شده‌است! |
| | |
| Nur rekte, kuraĝe kaj ne flankiĝante | فقط مستقیم، باشهامت و بدونِ انحراف، |
| ni iru la vojon celitan! | باید راهی را درنوردیم که هدف گرفته‌ایم! |
| Eĉ guto malgranda, konstante frapante, | قطره‌ای کوچک حتی، با ضربات مداوم خود، |
| traboras la monton granitan. | کوه خارا را سوراخ می‌کند. |
| L' espero, l' obstino kaj la pacienco – | امید، پایداری و شکیبایی – |
| jen estas la signoj, per kies potenco | نمادهایی است، که با قدرتِ آن |
| ni paŝo post paŝo, post longa laboro, | گام به گام، پس از کوششی طولانی، |
| atingos la celon en gloro. | با جلال و شکوه به هدف‌مان خواهیم رسید. |

## اصوات

## Interjekci.oj

اصوات یا آواها، که شامل صداواژه‌های مربوط به حیوانات و اشیاء نیز می‌شود، قابل تقسیم‌بندی به انواع گوناگونی است. در جدول زیر تعدادی از اصوات اسپرانتو آمده است:

| صوت، آوا یا صداواژه | معنی آن | نوع آن |
|---|---|---|
| He! | آهای! | فراخواننده یا ندایی |
| For! | دور شوید! | دور کننده یا دفع کننده |
| Ek! | شروع کن! (یالا!) | تشویق کننده، ترغیب کننده یا تحسین کننده |
| Aj! | آی! (برای ابراز درد) | بیان‌گرِ احساس‌های گوناگون |
| Kurre, kurre | بَق بقو | صداواژه‌ی کبوتر |
| Kva, kva | قور قور | صداواژه‌ی قورباغه |
| Kvivit, kvivit | جیک جیک | صداواژه‌ی گنجشک |
| Kluk, kluk!; Glu-glu! | قُلُپ قلپ | صداواژه‌ی خارج شدن آب از بطری |
| Pif-paf! | کیو، کیو! | صداواژه‌ی شلیک |
| Puf! | تَرَق | صداواژه‌ی سقوط یا افتادن |
| Pum! | شَتَرَق | صداواژه‌ی سقوط از ارتفاعی زیاد |
| Tik-tak! | تیک تاک | صداواژه‌ی ساعت |

نام بسیاری از اصوات یا صداواژه‌های مربوط به حیوانات را می‌توان با blek.i به معنی "صدادرآوردن" ساخت، مانند:

| | |
|---|---|
| ran.bleko | صدای قورباغه (قور قور) |
| La ranoj blekis dum la tuta nokto. | قورباغه‌ها در تمامی (طول) شب صدا می‌کردند (قور قور می‌کردند). |
| ĉeval.bleko | صدای اسب (شیهه) |
| Mi ege ŝatas ĉeval.blek.ad.on. | من خیلی (صدای) شیهه کشیدن اسب را دوست دارم. |

# حروف ربط

## Subjekci.oj kaj Konjunkcioj

در جدول زیر حروف ربط یا رابط های اسپرانتو به تفکیکِ دو نوعِ رابط ه‌ای بستگی‌زا (subjunkcioj) و پیوندزا (konjunkcioj)، آمده‌است:

| معنی | رابط بستگی‌زا | معنی | رابط پیوندزا |
|---|---|---|---|
| چون‌که، از آن‌جاکه، زیرا | ĉar | یا | aŭ |
| آیا | ĉu | یا (این)... یا (آن)... | aŭ... aŭ... |
| در حین، ضمن این‌که، درحینی که | dum | آیا (این شق)...یا (آن شق)... | ĉu... aŭ... |
| تا، تا این‌که، تا وقتی که | ĝis | چه (این شق)...چه (آن شق)... | ĉu... ĉu... |
| که | ke | چون‌که، از این رو که | ĉar |
| اگرچه، با وجود این‌که، هرچندکه | kvankam | پس، بنابراین | do |
| گویی، انگار (که)، گوئیا | kvazaŭ | گاه (این)...گاه (آن) ... | jen... jen... |
| اگر، در صورتی که، هرگاه، چنان‌چه | se | و، به علاوه | kaj |
| حتی اگر، اگر حتی | se eĉ = eĉ se | هم (این)...هم (آن)... | kaj... kaj... |
| فقط اگر، اگر فقط | nur se | منهای (–) | minus (–) |
| | | نه فقط ... بلکه همچنین ... | sed ne nur... ankaŭ |
| | | و نه، هم نه، همچنین نه | nek |
| | | نه (این)...نه (آن)... | nek... nek... |
| | | خب | nu |
| | | از (برای مقایسه) | ol |
| | | به علاوه‌ی (+) | plus (+) |
| | | اما، ولی، بلکه، لیکن | sed |
| | | با وصف این، با وجود این | tamen |

**به مثال‌های زیر دقت کنید و خانه‌های خالی را نیز پُر نمائید:**

| | |
|---|---|
| Mi amas kaj mian patron kaj mia patrinon. | من، هم پدرم را دوست دارم، هم مادرم را. |
| Kaj vi, kaj ŝi, estas tre bonaj homoj. | |
| Nek mi, nek mia patrino ŝatas televidilon. | نه من، نه مادرم تلویزیون را دوست نداریم. |
| Mi nek manĝas viandon, nek trinkas lakton. | |
| Kvankam mi satas, tamen mi deziras manĝi tion. | هرچند من سیر هستم، بااین‌وجود مایلم آن‌را بخورم. |
| Kvankam malvarmas, tamen mi deziras iri al la ĝangalo. | |
| Ĉu pluvos, ĉu ne, mi iros por promen.ado. | چه باران ببارد، چه نه، من برای قدم‌زدن (گردش) خواهم رفت. |
| Aŭ vi, aŭ via fratino iru al la universitato. | |
| Li parolis kun mi tiel, kvazaŭ li estas mia patro. | او با من آن‌طور صحبت کرد، انگار پدر من است. |
| Ne nur ŝi, sed ankaŭ ŝia familio pensas tiel. | |
| Hodiaŭ la ĉielo estis jen suna, jen nuba. | امروز آسمان گاه آفتابی بود، گاه ابری. |
| Eĉ se vi ne konsentas, mi faros tion. | حتی اگر شما موافق نباشید، من آن‌کار را انجام خواهم داد. |
| Se vi venos al lia domo, ankaŭ mi venos. | اگر شما بیائید به خانه‌ی او، من هم خواهم آمد. |
| Mi ne povas kompreni, ke ĉu tio veras, aŭ ne. | من نمی‌توانم بفهمم، که آیا آن(چیز) حقیقت دارد، یا خیر. |
| | |
| | |

# Espero امید

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

حسی نو در جهان پدیدار گشته،
ندایی نیرومند دنیا را درمی‌نوردد؛
بر بال‌های بادی سبک‌پوی
کنون باید از جایی به دیگر جای به‌پرواز درآید.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion:
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

نه به‌سوی شمشیری تشنه به‌خون
خانواده‌ی بشری را می‌کشاند:
که به دنیایی که همیشه در جنگ است
مژده‌ی هماهنگی‌ای مقدس را می‌دهد.

Sub la sankta signo de l' espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

در پای نشانه‌ی مقدس امید
مبارزان صلح گرد هم می‌آیند،
و کار ما به‌سرعت رشد می کند
به‌یاری کوشش امیدواران.

Forte staras muroj de jarmiloj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj,
Per la sankta amo disbatitaj.

دیوارهای هزاران ساله با قدرت تمام
مابین مردمان جدایی افکنده‌است؛
اما همه‌ی این موانع سهم‌گین ازمیان برداشته خواهدشد،
به‌یاری این عشق مقدس.

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

بر بنیاد زبانی بی‌طرف،
و با تفاهمی متقابل،
مردمان با هم‌سویی بموجود خواهند آورد
یک جمع خانوادگی عظیم را.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos,
Ĝis la bela sonĝo de l' homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

هم‌یاران هوشیار ما
در کار صلح‌طلبانه‌ی خویش خسته نخواهند شد،
تا هنگامی‌که این رؤیای زیبای بشریت
برای وصول به برکتی جاودانه تحقق یابد.

Irana Esperanto-Asocio انجمن اسپرانتوی ایران

### Elementa Kurso de

# Internacia Lingvo Esperanto

## Aprobita kaj rekomendita per Unesko por enkondukado kaj instruado en la lernejoj kaj universitatoj de la mondo

**Instruisto: Inĝ. Ahmadreza Mamduhi**

**Ĉefdelegito de Universala Esperanto-Asocio (en oficialaj rilatoj kun UN kaj Unesko) en Irano**

**La oka revizio: Septembro 2020**